

posel

zpod Žalého

7

2021
ročník
XXXI

CENA 10 Kč

**STRATEGICKÝ PLÁN
ROZVOJE OBCE BENECKO**

U SBĚRATELE KRKONOŠSKÝCH KOLED

ZPRAVODAJ OBCE BENECKO • PRAMENY OBECNÍ KRONIKY

obsah

z obce		Slovo starosty	3
		Životní jubilea	4
		Zápis z 15. veřejného zastupitelstva obce Benecko	5
		Jednotka sboru dobrovolných hasičů	12
		Strategický plán rozvoje obce Benecko v letech 2019–2023	14
spolky		Z hradního deníku paní Ruprechtů	17
		Zpráva o činnosti SDH Horní Štěpanice za rok 2020	19
z regionu		Sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi Jilemnice	21
		Základní síť sociálních služeb ORP Jilemnicko	22
		Hasiči radí občanům	24
		Po stopách známých osobností v Krkonoších	26
		Tradice sklářského řemesla v Krkonoších	27
historie		U sběratele krkonošských koled	28
		Jak vychovávat děti	32
		Krkonoše a turistika	34
pohádka		Krkonošovo hospocký putování	37
geologie		Zakletá krása nitra kamenů	39

**Příspěvky do druhého čísla Posla zpod Žalého zasílejte
do 25. března 2021 na adresu podatelna@obecbenecko.cz**

Foto na titulní straně: „Záchrana ze zamrzlé vody“ k článku na straně 12

posel zpod žalého

Vydává Obecní úřad Benecko, redakční rada: Rada obce Benecko.
Registr. číslo MK ČR E 12668. Podávání novinových zásilek povoleno
ObSP Pardubice č. j. P/1–8190/91 ze dne 27. ledna 1991.
Za věcný a názorový obsah textů odpovídají jejich autoři.
Uzávěrka dne 3. 2. 2021. Náklad 300 ks.
Výroba: *Gentiana* Jilemnice

Slovo starosty

Vážení čtenáři Posla,

určitě největším tématem uplynulých a obávám se, že i řady následujících měsíců byl a bude Coronavirus. Myslím, že se s tím budeme potýkat ještě celý letošní rok. Vláda vydává různá nařízení a podnikatelé se dostávají do nezáviděníhodné situace. Pak se nelze moc divit, že hledají různé mezery a kličky, jak by vládní nařízení obešli. Mnozí mě mají za zlé, že nabádám k dodržování vládních nařízení i když mnohdy zdánlivě nedávají smysl. Ale nemůže chtít nikdo po obci, která má zajišťovat zákonnost na svém území, aby naopak nabádala občany k jejímu porušování.

Řada z nás v minulých (tučných) letech investovala do rozšíření svého podnikání nebo zhodnocení svého majetku. Lidi si zvykli na vysoký životní standard a nynější situace postihne všechny. Kdo byl zvyklý na dovolené na Bali nebo v Dubaji, je nešťastný, že letos to bude třeba na Slapy nebo do Českého ráje. Kdo plánoval nové auto, tak to musí odložit. Ale tyhle věci nejsou to nejhorší. Kdo splácí nějaké úvěry a má zbytečný majetek (kus pozemku nebo obraz), může ho prodat. Ale jsou podnikatelé, kteří ruší po léta budované firmy a hrozí jim ztráta střechy nad hlavou. To je pak tragédie.

Se zimním obdobím se již pravidelně objevuje problém s parkováním na Benecku. Normálně kapacita parkovišť jakž takž dostačuje. Jakmile však přijde slunečný víkend a třeba do toho ještě nějaká akce, třeba lyžařské závody, pak už parkují zejména běžkaři všude, kde se dá. Silnice je pak těžko průjezdná a zloba místních i některých návštěvníků se často obrací proti obci a často i proti mojí osobě. Chtěl bych proto všechny informovat, že silnice procházející obcí není obecní, ale vlastní ji Liberecký kraj. Tudíž zodpovědnost za průjezdnost silnice má Krajská správa silnic Libereckého kraje. A řešit špatné parkování je plně v kompetenci Policie ČR a obec nemá žádné právo v tomto cokoli činit. Pouze může Policii vyzvat, ať koná. A to také děláme, i když i za to sdílíme od některých kritiku. Částečně by to mohla řešit obecní policie. V minulosti měla i naše obec svoji policii, ale kdo to pamatuje, tak víte, že zejména personálně to nebylo nejšťastnější řešení. V současné době extra zřizovat svoji policii v podstatě kvůli třem zimním měsícům není reálné. Nevím, jak je to, kdybychom nechali proškolit na obecního policistu třeba některého ze zaměstnanců Střediska služeb, jestli to vůbec lze. Zjistíme to. Jinak již delší dobu my i některé okolní obce jednáme s Jilemnicí o možnosti zasahování Městské policie na území obcí Jilemnicka. Naráží to ale na nedostatek policistů v Jilemnicích. Pokud by se to podařilo, tak u nás bychom je využili v zimě na parkování, v létě na měření rychlosti.

V minulém vydání Posla jsem zmínil problém, který se opakuje každou zimu. Jsou to ty noční jízdy hlučných sportovních aut přes naši obec. A co čert nechtěl, za několik dnů jedno takové auto skončilo na boku ve zdemolované bráně pana Kubáta ve Lhotě Ště-

panické. Co mě však nejvíc překvapilo, pan Kubát, místo aby zavolal Policii a tím pomohl k dopadení těchto nebezpečných řidičů, domluvil se s viníkem na místě bez Policie. Samozřejmě že je tento postup možný. Mne to ale překvapilo z toho důvodu, že když tady probíhají závody automobilů do vrchu, tak to panu Kubátovi velmi vadí, hned spěchá na Policii, že mu někdo šlápl na pozemek. Ale tyhle pravidelné noční závody mu asi vůbec nevadí. Zajímavé.

To dnešní psaní bych rád uzavřel nějakou pozitivní zprávou. Od ledna zatím panují příznivé sněhové podmínky. Když už to nešlo na sjezdovkách, snažíme se pro místní běžkaře i ty jednodenní návštěvníky upravovat běžecké tratě. Když bylo sněhu méně, tak Mirek Zelinka ze Střediska služeb projížděl se sněhovým skútem stopu až na Horní Mísečky. Jakmile podmínky dovolily, tak Pepa Holman z HSK začal dělat stopy rolbou a Jirka Hvert se svojí rolbou upravit kolečko v centru obce. Díky za to, lyžaři to s uznáním hodnotili. K tomu se nám přihlásilo několik sponzorů, kteří mají zájem přispět jednak na údržbu běžeckých tratí, ale i na jiné potřebné věci v obci. A nabídky jsou to nikoli je symbolické, jedná se o desetitisícové i statisícové částky. Těm všem také patří poděkování.

Na závěr: necht' mi „odpírači“ prominou, že mezi ně nepatřím. Já se řadím k těm, kteří jsou přesvědčeni, že ta opatření proti šíření nákazy nějaký smysl dávají. Byť by to pomohlo zachránit jen pár životů. Znam totiž několik lidí, co utekli hrobníkovi z lopaty a taky pár, kterým se to nepodařilo.

Ing. Jaroslav Mejstnar, starosta

SPOLEČENSKÁ KRONIKA

Jubilea v listopadu 2020

Trýznová Emilie, Dolní Štěpanice	91 let
Kolačná Ludmila, Rychlov	85 let
Sůva Antonín, Benecko	84 let
Šírová Helena, Rychlov	84 let
Faistaverová Věra, Dolní Štěpanice	81 let
Nýdrlová Jaruška, Rychlov	77 let
Jerie Jiří, Mrklv	77 let
Krausová Alena, Benecko	76 let
Mencl Stanislav, Mrklv	75 let

Jubilea v prosinci 2020

Jindříšková Marie, Dolní Štěpanice	89 let
Pochopová Eva, Dolní Štěpanice	85 let
Daňková Eva, Dolní Štěpanice	84 let
Hilpert Jiří, Benecko	81 let
Šochovská Marie, Benecko	79 let
Malíková Božena, Dolní Štěpanice	77 let

Zápis z 15. veřejného zasedání Zastupitelstva obce Benecko, které se konalo dne 14. 12. 2020 v zasedací místnosti Obecního úřadu Benecko.

15. veřejné zasedání zastupitelstva obce zahájil pan starosta v 17:00 hodin. Přivítal přítomné hosty zasedání a zastupitele, kterých bylo přítomno 13, omluven Mgr. V. Mejsnarová a M. Hendrych. Starosta přítomné seznámil s jednacím řádem zastupitelstva.

- 1) Schválení a) programu zasedání, b) ověřovatelů zápisu: K. Tomáš a P. Šochovský, c) zapisovatelky: Ivana Koudelková.

Návrh usnesení: Zastupitelstvo schvaluje a) navržený program zasedání, b) ověřovatele zápisu: K. Tomáš a P. Šochovský, c) zapisovatelku I. Koudelkovou.

Výsledek hlasování: Pro 13. Proti 0. Zdržel se 0.

Usnesení č. 1a), 1b) a 1c) schváleno.

- 2) Schválení zápisu ze 14. OZ ze dne 21. 9. 2020.

Návrh usnesení: Zastupitelstvo schvaluje zápis ze 14. veřejného zasedání OZ Benecko, které se konalo dne 21. 9. 2020.

Výsledek hlasování: Pro 12. Proti 0. Zdržel se 1 (Hanušová).

Usnesení č. 2) schváleno.

- 3) Schválení rozhodování OR ze dne 12. 10., 23. 11. a 7. 12. 2020. Hásková – OR 7. 12. projednání podmínek prodloužení smlouvy na centrální parkoviště – o co jde? Starosta – jedná se o nájemní smlouvu na centrální parkoviště, prodloužení pronájmu na delší dobu z důvodů plánovaných investic do parkoviště ze strany nájemce. Záměr bude nutno zveřejnit dle zákona o obcích.

Návrh usnesení: Zastupitelstvo schvaluje rozhodování Rady Obce Benecko

ze dne 12. 10., 23. 11. a 7. 12. 2020.

Výsledek hlasování: Pro 13. Proti 0. Zdržel se 0.

Usnesení č. 3) schváleno.

- 4) Schválení podání žádostí o dotace. Máme připravené žádosti o dotace z různých programů, je třeba schválit jejich podání v souladu s dotační výzvou.

- 4a) Žádost o dotaci na cesty Oprava místních komunikací v obci Benecko „Levínek“, „Ke Dvoru“, „Port Artur“ v programu Podpora obnovy a rozvoje venkova, Podpora obnovy místních komunikací z MMR.

Návrh usnesení: Souhlas s podáním žádosti o dotaci na Opravu místních komunikací v obci Benecko „Levínek“, „Ke Dvoru“, „Port Artur“ v programu Podpora obnovy a rozvoje venkova vyhlášeným Ministerstvem pro místní rozvoj ČR.

Výsledek hlasování: Pro 13. Proti 0. Zdržel se 0.

Usnesení č. 4a) schváleno.

- 4b) Žádost o dotaci na Obnovu sportoviště Sokolka pro ZŠ v obci Benecko, části Dolní Štěpanice v programu Podpora obnovy a rozvoje venkova, Podpora obnovy sportovní infrastruktury z MMR.

Návrh usnesení: Souhlas s podáním žádosti o dotaci na Obnovu sportoviště Sokolka pro ZŠ v obci Benecko,

části Dolní Štěpanice v programu Podpora obnovy a rozvoje venkova, Podpora obnovy sportovní infrastruktury vyhlášeným Ministerstvem pro místní rozvoj ČR.

Výsledek hlasování: Pro 13. Proti 0. zdržel se 0.

Usnesení č. 4 b) schváleno.

- 4c) Žádost o dotaci na Rekonstrukci veřejných WC v Domě služeb, Benecko v programu Podpora obnovy a rozvoje venkova Rekonstrukce a přestavba veřejných budov z MMR.

Návrh usnesení: Souhlas s podáním žádosti o dotaci na Rekonstrukci veřejných WC v Domě služeb Benecko, v programu Podpora obnovy a rozvoje venkova, Rekonstrukce a přestavba veřejných budov vyhlášeným Ministerstvem pro místní rozvoj ČR.

Výsledek hlasování: Pro 13. Proti 0. zdržel se 0.

Usnesení č. 4 c) schváleno.

- 4d) Žádost o dotaci na „Oprava cesty v k. ú. Horní Štěpanice (3. zóna Krkonošského národního parku) v rámci Výzvy č. 5/2020 Národního programu Životní prostředí ve městech a obcích, Podpora obcí v národních parcích vyhlášeným MŽP.

Návrh usnesení: Souhlas s podáním žádosti o dotaci na „Oprava cesty v k. ú. Horní Štěpanice (3. zóna Krkonošského národního parku) v rámci Výzvy č. 5/2020 Národního programu Životní prostředí ve městech a obcích, Podpora obcí v národních parcích vyhlášeným Ministerstvem životního prostředí.

Výsledek hlasování: Pro 13. Proti 0.

Zdržel se 0.

Usnesení č. 4 d) schváleno.

- 5) Informace o vodohospodářských a souvisejících stavbách v obci v příštím roce. VHS Turnov v příštím roce plánuje pokračovat ve výstavbě vodovodů v naší obci. Počítá se se zahájením dvou velkých staveb – vodovod v Mrklově včetně nového vodojemu na hoření straně a nových povrchů místních komunikací, dále vodovod Prakovice–Dolní Štěpanice včetně nového povrchu krajské silnice, rekonstrukce propustků a montáže nových svodidel.

Obecní zastupitelstvo bere na vědomí.

- 6) Schválení způsobu sběru a likvidace odpadů v obci, změna zákona, rozslání informace všem občanům. Starosta seznámil přítomné se změnou likvidace odpadů od 1. 1. 2021 a předal slovo místostarostovi. Od nového roku bude svoz odpadů probíhat 1× za čtrnáct dní, vždy v každou lichou středu. Budou nové známky a pytle (jiná barva). Tyto známky a pytle je možné koupit na OÚ Benecko a v prodejnách potravin v obci. Staré známky a pytle se vrací do 13. 1. 2021 na OÚ Benecko. Leták s touto informací dostanou občané během týdne do schránek. Otištěn též v Poslu a zveřejněn na úřední desce. Ještě seznámil přítomné s cenou a likvidací odpadů v minulých letech. Hásková – bude váha na odpadním dvoře? Starosta – váha bude během ledna.
- Návrh usnesení:** Souhlas s přechodem na nové známky a pytle, umís-

těním váhy na odpadním dvoře, roznosem informačních letáků a vyhodnocením systému po cca šesti měsících.

Výsledek hlasování: Pro 13. Proti 0. Zdržel se 0.

Usnesení č. 6) schváleno.

- 7) Projednání a schválení smlouvy s Jilemnickem, svazkem obcí. Svazek obcí Jilemnicka pořizuje areál, který bude sloužit jako zázemí pro odpadové hospodářství obcí Jilemnicka. Obce na tento nákup společného zařízení přispějí částkou podle počtu obyvatel. **Návrh usnesení:** Zastupitelstvo obce Benecko schvaluje poskytnutí dotace z rozpočtu obce ve výši 742 648,06 Kč Jilemnicku – svazku obcí, se sídlem Masarykovo náměstí 82, 514 01 Jilemnice, IČ: 70694061 na nákup „Areálu Mříčná“, který bude sloužit k zajištění zázemí pro společnou techniku Jilemnicka – svazku obcí a také jako zázemí pro budoucí regionální odpadové centrum pro území členských obcí Jilemnicka – svazku obcí a „Movitých věcí“ nacházejících se v Areálu Mříčná“, a pověřuje starostu obce Benecko Jaroslava Mejstara podpisem příslušné veřejnoprávní smlouvy.

Výsledek hlasování: Pro 11. Proti 0. Zdržel se 2 (Hanušová, Hásková).

Usnesení č. 7) schváleno.

- 8) Informace o postupu dokončení změny územního plánu. Starosta informoval o postupu dokončení změny Územního plánu obce Benecko. Pořizovatel změny ÚP, kterým je Město Jilemnice, shromáždil již

všechny potřebné podklady a předal je zpracovateli ÚP – SURPMO Hradec Králové. Dalším stupněm v dokončení změny ÚP bude veřejné projednání. Obec Benecko připojí ještě některé připomínky týkající se umístování mobilních staveb mimo zastavitelné plochy, zemních vrtů, staveb dopravních zařízení (vleky, lanovky), minimální velikosti stavebního pozemku, trasování komunikací. Dále bude ještě potřeba vypořádat požadavek spolku pro Dolní Štěpanice, který zastupuje Ing. V. Kastner z Prahy na omezení využitelnosti areálu v DŠ Na pile.

Obecní zastupitelstvo bere na vědomí.

- 9) Závodů do vrchu. Proběhly dva ročníky závodů do vrchu. Teď se nám hlásí další pořadatelé obdobných závodů o možnost pořádat zde automobilové závody (mistrovství republiky). Rada záležitost projednala a pořádání dalšího závodu nepodpořila. Je toho názoru, že jedna motoristická akce za sezónu uspokojí příznivce závodů a příliš nenaštve jeho odpůrce. Wohanka – v rámci závodů automobilů do vrchu EDDA cup respektujeme rozhodnutí obce. **Návrh usnesení:** Souhlas s pořádáním závodů automobilů mistrovství republiky v obci.

Výsledek hlasování: Pro 0. Proti 11. Zdržel se 2 (Harcuba, Zelinka).

Usnesení č. 9) neschváleno.

- 10) Informace ze Střediska služeb. Slovo si vzal K. Tomáš – v letošním roce jsme udělali hodně práce: retenční

nádrž na zasněžování, obnova zasněžovacího systému, plot u školy, údržba obce. D. Brožek – poděkoval zaměstnancům za práci v letošním roce, hlavně v závěru roku. Zasněžovací systém nám hodně pomůže, uvidíme co přinese zimní sezóna. J. Gerstner – jsme připraveni na sezónu, uvidíme co nám povolí zákonodárci.

Obecní zastupitelstvo bere na vědomí.

11) Pozemkové záležitosti.

- 11a) Pro směnu pozemků s KRNP máme k dispozici znalecké posudky. Po novém roce budeme jednat se správou parku, které pozemky z majetku obce bychom mohli vyměnit za pozemky v majetku parku. Obec chce získat pozemek pod prodejnou a okolo prodejny v Horních Štěpanicích, případně lesní pozemek nad školou, kde je trasa singltreku. Uvidíme, které pozemky za to bude KRNP požadovat. Vše bude zveřejněno dle zákona a rozhodovat bude OZ.

Obecní zastupitelstvo bere na vědomí.

- 11b) Manželé Dvořákoví požádali o pozemek ve Štěpanické Lhotě 995/2 v k. ú. Horní Štěpanice. Rada prodeje nedoporučuje. Pozemek je v blízkosti dolní stanice lanové dráhy, mohl by být potřeba při různých akcích v lyžařském areálu.

Návrh usnesení: Souhlas s prodejem pozemku 995/2 v k. ú. Horní Štěpanice manželům Dvořákovým.

Výsledek hlasování: Pro 0. Proti 11. Zdržel se 2 (Harcuba, Zelinka).

Usnesení č. 11 b) neschváleno.

- 11c) M. Kubina požádal o koupi části pozemku 538/8 k. ú. Benecko. Jedná se o část pozemku, se kterým do budoucna obec počítá na cestu. Janatová – zajímá mne zda nebude prodejem ohrožena šířka cesty a zimní údržba. Starosta – můžeme s prodejem počkat až bude vybudována cesta a vyzkoušena zimní údržba.

Návrh usnesení: Souhlas s prodejem části pozemku 538/8 k. ú. Benecko M. Kubinovi.

Výsledek hlasování: Pro 1 (Harcuba). Proti 2 (Jebavý, Pohořalý). Zdržel se 10.

Usnesení č. 11 c) neschváleno.

- 11d) Žádost o pozemek 833, v k. ú. Benecko podalo více zájemců – B. Šír, P. Valenta a Č. Tůma, Jeriovi, P. Kvíčalová. Jedná se o pozemek vedený jako cesta. O prodeji vrchní části pozemku jsme již jednali na minulém zastupitelstvu, záměr byl i vyvěšen. Pozemek by mohl být v budoucnu potřebný pro uložení inženýrských sítí, rada nedoporučila prodej. Záměr pana P. Valenty, Č. Tůmy a Kvíčalové nebyl zatím zveřejněn. Šochovský – nešly by inženýrské sítě ošetřit při prodeji věcným břemenem? B. Šír – cesta vede odnikud nikam, je tam plyn, žádná voda. Starosta – připravuje se projekt na nový vodovodní řád na Sychrově, je možné, že pozemky budou potřebné pro vedení vodovodu, projekt zatím není k dispozici.

Návrh usnesení č. 1: Souhlas se zve-

řejněním zájmu paní P. Kvíčalové o koupi části pozemku 833 v k. ú. Benecko, pak rozhodne zastupitelstvo.

Výsledek hlasování: Pro 11. Proti 0. Zdržel se 2 (Jebavý, Mejsnar).

Usnesení č. 11 d) 1 schváleno.

Návrh usnesení č. 2: Souhlas se zveřejněním zájmu o koupi části pozemku o který požádali Jeriovi, pak rozhodne zastupitelstvo.

Výsledek hlasování: Pro 8. Proti 2 (Janatová, Brožek). Zdržel se 3 (Jebavý, Mejsnar, Tomáš).

Usnesení č. 11 d) 2 schváleno.

Návrh usnesení č. 3: Souhlas s řešením celého pozemku jako celku na příštím zastupitelstvu, po zveřejnění všech záměrů.

Výsledek hlasování: Pro 10. Proti 3 (Brožek, Mejsnar, Wiesner). Zdržel se 0.

Usnesení č. 11 d) 3 schváleno.

12) Inventarizace majetku obce.

Plán inventur 2020

Příkaz starosty k provedení inventarizace majetku k 31. 12. 2020. Fyzické inventury majetku a inventarizace ostatního majetku obce budou provedeny od 14. 12. do 31. 12. 2020. Dokladová inventarizace bude provedena v lednu 2021. Příloha plánu inventur: Inventární soupisy, pravidla pro postup při provedení inventarizace a ostatní dokumentace.

Ústřední inventarizační komise pro rok 2020: rada obce.

Předsedové dílčích inventarizačních komisí pro rok 2020:

SDH Benecko – Zdeněk Jebavý, SDH Dolní Štěpanice – Dana Hásková, SDH Horní Štěpanice – Martin Pohořálý, knihovna Dolní Štěpanice a kni-

hovna na obecním úřadě – Aneta Hanušová, DPS Mrklův – Petr Wiesner, Středisko služeb a bufet Liška – Monika Janatová, Obecní úřad, ostatní majetek obce, majetek pořízený od 1. 11. do 31. 12. 2020, hotovost, cenniny, materiál, ostatní majetek – Kamil Tomáš, dokladová inventarizace – Jaroslav Mejsnar.

Návrh usnesení: Zastupitelstvo schvaluje plán inventur pro rok 2020.

Výsledek hlasování: Pro 13. Proti 0. Zdržel se 0.

Usnesení č. 12) schváleno.

13) Účetní záležitosti. Účetní a rozpočtové záležitosti.

13a) Střednědobý výhled rozpočtu Obce Benecko

Z důvodu Smlouvy o poskytnutí peněžního příplatku mimo základní kapitál a Dohody o započtení pohledávek se Střediskem služeb Benecko s. r. o. roce 2020 a z důvodu současné situace v ČR (COVID) dochází ke změně střednědobého výhledu rozpočtu.

Návrh usnesení: Zastupitelstvo schvaluje změnu Střednědobého výhledu rozpočtu obce do roku 2029.

Výsledek hlasování: Pro 13. Proti 0. Zdržel se 0.

Usnesení č. 13 a) schváleno.

13b) Výsledek z dílčího přezkoumání hospodaření obce za rok 2020

Zastupitelé byli seznámeni s výsledkem dílčího přezkoumání hospodaření obce za rok 2020. Zpráva z dílčího přezkoumání hospodaření obce za rok 2020 je k nahlédnutí na obecním úřadě. Při dílčí kontrole

hospodaření obce za rok 2020 nebyly zjištěny chyby a nedostatky podle § 10 odst. 3 písm. b, c zákona č. 420/2004 Sb.

Zastupitelstvo bere Zprávu z dílčího přezkoumání hospodaření obce za rok 2020 na vědomí.

- 13c) Změna rozpočtu č. 5/2020 – rozpočtové opatření č. 5

Příjmy:

Přesuny mezi paragrafy a položkami: položka: 1122, 1211, 1342, 1349, 1381, 4113, 4213, 4116. (1111–4222), paragraf: 2279, 3632, 3639, 6409. (2143–6409).

Výdaje:

Přesuny mezi paragrafy a položkami: paragraf: 2212, 2279, 3111, 3113, 3631, 3639, 3722, 5512, 6115, 6171, 6399, 6409 (2143–6409).

Změnou č. 5/2020 rozpočtové opatření č. 5 nebudou navýšeny příjmy ani výdaje rozpočtu obce.

Návrh usnesení: Zastupitelstvo schvaluje rozpočtovou změnu č. 5/2020 – rozpočtové opatření č. 5.

Výsledek hlasování: Pro 13. Proti 0. Zdržel se 0.

Usnesení č. 13 c) schváleno.

- 13d) Kompetence rady obce

Zastupitelstvo obce stanovuje

V souladu s § 102 odst. 2 písm. a) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů kompetenci rady obce k provádění změn rozpočtu a rozpočtových opatření v následujícím rozsahu:

Navýšení závazných ukazatelů v rámci třídy 4 (přijaté dotace) u rozpočto-

vého zapojení účelových dotací v případě, že zastupitelstvo schválilo účast obce při podání žádosti o transfer nebo jsou transfery poskytovány na základě právních předpisů. Tyto prostředky rada obce zapojuje do výdajů.

Do výše 100 000 Kč u jednotlivých závazných ukazatelů, jsou-li vyvolána organizačními změnami, pokud tyto změny nevyvolávají další nároky na finanční prostředky obce. Jedná se o přesuny mezi paragrafy a položkami v paragrafech, přičemž celkový rozpočet výdajů se nezvyšuje.

Navýšení závazného ukazatele o částku v případě potřeby vyšší než 100 000 Kč a to jen v případech, kdy zapojení výdaje vyžaduje nutný výdaj na zajištění chodu obce, v případě havárií nebo stavu nouze, výdaj k odvrácení možných škod, dále když včasné neprovedení úhrady je vázáno penalizací a dopady penalizací mohou výrazně překročit případná rizika z neoprávněné úhrady a k dalším případům zabránění škod. Dále jen v případě úhrady pokut, penále a dalších nutných výdajů, kdy schválení rozpočtového opatření je nezbytné a má jen formální charakter, protože výdaj musí být realizován.

Zastupitelstvo si vyhrazuje právo na informaci o každé změně rozpočtu a rozpočtové opatření provedených v kompetenci rady na nejbližším zasedání zastupitelstva konaném po schválení změny rozpočtu a rozpočtového opatření radou obce.

Návrh usnesení: Zastupitelstvo schvaluje kompetenci rady obce

k provádění změn rozpočtu a rozpočtových opatření.

Výsledek hlasování: Pro 13. Proti 0. Zdržel se 0.

Usnesení č. 13 d) schváleno.

14) Rozpočet obce na rok 2021

Rozpočet na rok 2021 vychází ze střednědobého výhledu obce a z hospodaření obce roku 2020. Rozpočet je sestaven jako přebytkový. Rozdíl mezi příjmy a výdaji je určen ke splácení úvěrů. V návrhu rozpočtu jsou navrženy příspěvky zřízeným příspěvkovým organizacím a ostatní výdaje obce v členění dle rozpočtové skladby. Návrh rozpočtu byl projednán finančním a kontrolním výborem a radou obce, byl zveřejněn na úřední desce obce a na a internetových stránkách obce. Celkové příjmy rozpočtu na rok 2021: 24 000 000 Kč. Celkové výdaje rozpočtu na rok 2021: 23 000 000 Kč. Splátky úvěrů na rok 2020: 5 840 000 Kč. Rozdíl příjmy – 1 000 000 Kč.

Návrh usnesení: Zastupitelstvo schvaluje rozpočet Obce Benecko na rok 2021.

Výsledek hlasování: Pro 13. Proti 0. Zdržel se 0. Usnesení č. 14) schváleno.

15) Různé.

- 15a) Členové Svazku obcí Jilemnicka se dohodli, že počínaje rokem 2020 budou sociální služby financovat společně, a to na principu solidarity na základě veřejnoprávní smlouvy.

Návrh usnesení: Zastupitelstvo obce schvaluje veřejnoprávní smlouvu o poskytnutí příspěvku z rozpočtu

obce Benecko v roce 2021 ve výši 69 Kč na obyvatele městu Jilemnice, se sídlem Masarykovo náměstí 82, 512 42 Jilemnice, IČ: 275808. Příspěvek je poskytován na základě Memoranda o spolupráci ze dne 13. 11. 2019 a je účelově vázaný na zajištění spolufinancování sociálních služeb v ORP Jilemnice. *)

Výsledek hlasování: Pro 13. Proti 0. Zdržel se 0.

Usnesení č. 15 a) schváleno.

- 15b) O. Urbancová – jak je to s cestou k Levínku. Starosta – bude řešeno v příští změně ÚP.

Obecní zastupitelstvo bere na vědomí.

- 15c) M. Kubina – jak je to s dokončením Ambrožova pramene? Starosta – objednáno u Střediska služeb, letos se to nestihlo, dokončíme příští rok.

Obecní zastupitelstvo bere na vědomí.

16) Závěr.

Starosta poděkoval přítomným za účast. Také poděkoval zastupitelům, zaměstnancům Střediska služeb Benecko a obce, hasičům a dalším místním spolkům a občanům za práci a propagaci obce, všem popřál hezké svátky a hodně zdraví v novém roce a předal slovo místostarostovi. Místo-starosta popřál všem prožití Vánočních Svátků v klidu a míru a v novém roce hodně zdraví. Starosta v 20:15 ukončil zasedání zastupitelstva.

***) Přehled základní sítě sociálních služeb je uveden na straně 22 a 23.**

Jednotka sboru dobrovolných hasičů

SDH a JSDH? Pro spoustu lidí dva totožné pojmy. Sbor dobrovolných hasičů (SDH) je dobrovolná organizace, která pořádá různé kulturní a společenské akce, objíždí závody, sdružuje občany. V obci tyto spolky působí tři. Jednotka sboru dobrovolných hasičů (JSDH) je zřizována obcí za účelem požární ochrany, záchranných prací, technických pomoci atp.

Naše jednotka má osmnáct členů, kteří podle místa bydliště vyjíždějí buď, z hasičárny v Dolních Štěpanicích nebo z Benecka. Výjezdový čas je deset minut od vyhlášení poplachu. Disponujeme dvěma cisternami a jedním dopravním automobilem. K událostem vyjíždíme vždy po vyhlášení poplachu krajským operačním střediskem. Proto pokud vidíte, že se vám v domě kouří z podlahy, nebo že sousedovi hoří dřevěné obložení na domě, nevolejte svému známému. „Franta je přeci u hasičů, tak se radši zeptáme.“ Je to možná úsměvné, ale tyto situace se nám opravdu staly. Chápu, že se lidé často bojí, aby nemuseli platit za zbytečný výjezd, ale vždy je lepší zavolat na 150. Operátorka zjistí vše potřebné a podle toho vyšle techniku a počet jednotek. V minulém roce jsme celkově vyjížděli ke

čtrnácti událostem v naší obci. Třikrát k požáru a jedenáctkrát to byla technická pomoc (popadané stromy, vyproštění). Kolikrát už jsem slyšel „Proč na stromy jezdí hasiči?“ No protože pokud to někdo oznámí na tísňovou linku a my máme vyhlášen poplach, tak musíme. Děláme to rádi, ve svém volném čase a zadarmo. Asi nejhorší byl květnový „vánek“ kdy stromy padaly jak párátka. Byl problém se jenom dostat do hasičárny k cisterně a po cestě k události se pila nezastavila. Tímto bych chtěl poděkovat Hanušovým z Dolních Štěpanic a Pepovi Holmanovi, kteří pomáhali s vlastní technikou a nakonec vyprostili i naši cisternu, na kterou spadl strom. Naštěstí se celý rok obešel bez zranění a škody nebyly velké, takže se vždy opravily v hasičárně svépomocí. Mimo běžné zásahové činnosti navážíme v letních měsících studny pitnou vodou, předvádíme techniku, výzbroj a výstroj školám, školíme se. Jsme rádi, že obec do naší jednotky stále investuje, a tak jsme v loňském roce dostali mimo jiné nový tlakový čistič a věci na vyprošťování. V novém roce vám přeji hodně zdraví, a ať nás s hasičským autem potkáte jen na ukázkách nebo při kondiční jízdě.

Petr Wiesner ml.

Vážení občané !

Rád bych Vás touto cestou informoval o dotaci, kterou nám poskytl Liberecký kraj pro výjezdovou jednotku našich hasičů. V roce 2020 jsme podali žádost o dotaci na nákup – doplnění osobních ochranných prostředků požární ochrany. Jednalo se o zásahové přilby se svítilnami a ochrannými kuklami, zásahové boty, zásahové rukavice a zásahový komplet, vše po čtyřech kusech. Krajské zastupitelstvo nám výše uvedený projekt schválilo. Takže celková částka, kterou bylo nutno vynaložit za nezbytné ochranné prostředky a věcné prostředky PO pro výjezdovou jednotku, se rovnala částce 108 739 Kč. Z toho naše obec zaplatila 54 769,50 Kč a Liberecký kraj nám poskytl dotaci ve výši 53 969,50 Kč. V příštím roce bychom taktéž rádi využili dotace, kterou vyhlašuje Liberecký kraj, neboť je stále co doplňovat a vylepšovat. Dotační program bude vyhlášen pravděpodobně první čtvrtletí roku 2021, ve kterém budou vybrány jednotlivé dotační podskupiny. O dalších aktivitách a dotacích Vás budu i nadále informovat prostřednictvím našeho „POSILA“.

Zdeněk Jebavý, místostarosta

Strategický plán rozvoje obce Benecko v letech 2019–2023

1 CHARAKTERISTIKA OBCE

1.1 Základní informace

Obec Benecko se rozkládá v nadmořské výšce 420–1136 m. n. m a na rozloze 1652 hektarů. Celá obec se skládá z několika katastrálních částí, kterými jsou Benecko, Dolní Štěpanice, Horní Štěpanice a Mrklův. Území obce se nachází ze dvou třetin v 3. zóně Krkonošského národního parku a z jedné třetiny pak v ochranném pásmu KRNP. Zajisté nejvýznamnějšími kulturními památkami jsou zřícenina hradu Štěpanice a kamenná rozhledna na vrchu Žalém. Mezi významné technické památky pak patří vodní náhon na Erlebachův a Prakovický mlýn. Přírodní zajímavostí je dvojice smrků pod Zlatou Vyhlídkou. V obci se nachází kostel Nejsvětější Trojice, který patří katolické církvi. V obci aktivně působí sbory dobrovolných hasičů Benecko, Dolní Štěpanice a Horní Štěpanice, dále Hančův sportovní klub, Tělocvičná jednota Sokol Benecko, Tělovýchovná jednota Sokol Dolní Štěpanice a Myslivecké sdružení „Pod Žalým“. Významnými rodáky obce jsou například Antonín Pochop – spisovatel, Vladimír Slavinský – filmový režisér, Josef Hanuš – zahraniční letec DFC a sjezdová lyžařka Šárka Strachová. První zmínka o obci je datována z roku 1305 a je věnována Janu z Valdštejna, zakladateli hradu Štěpanice.

1.2 Demografický vývoj

Tabulka č. 1: Vývoj počtu obyvatel v letech 2012–2017

Rok	Stav k 1. 1.	Narození	Zemřelí	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přírůstek přirozený	Přírůstek celkový	Stav k 31. 12.
2012	1 144	12	19	15	26	-7	-18	1 126
2013	1 126	11	8	21	27	3	-3	1 123
2014	1 123	13	12	20	31	1	-10	1 113
2015	1 113	10	16	20	35	-6	-21	1 092
2016	1 092	12	10	31	39	2	-6	1 086
2017	1 086	6	8	17	32	-2	-17	1 069

Zdroj: ČSÚ

Přestože počty narozených a zemřelých obyvatel v obci meziročně nevykazují velké výkyvy, díky migraci obyvatel a stěhování především mladší generace do měst, postihuje obec Benecko v posledních letech spíše přirozený úbytek obyvatel.

2 OBLASTI ROZVOJE OBCE

2.1 Vodohospodářská infrastruktura

Obec je členem Vodohospodářského sdružení Turnov. Prostřednictvím zástupce obce v Radě sdružení bude obec i nadále prosazovat rozvoj a údržbu vodohospodářské infrastruktury na území obce. Jedná se zejména o dokončení stavby vodovodu a kanalizace v Dolních Štěpanicích, vodovod a vodojem v Mrklově, rekonstrukce jímání vody v Horních Štěpanicích, výměna vodovodních řadů na Dolním Benecku a rozvoj veřejné vodovodní sítě v částech obce, kde dochází k úbytku v lokálních zdrojích vody.

2.2 Komunikace, cesty

Hlavní cílem v této oblasti jsou opravy a rekonstrukce místních a účelových komunikací a cest v obci. Jedná se o obnovu živičných povrchů tam, kde již dochází k rozpadu stávajícího povrchu. Na některých komunikacích, kde dosud nebyl asfaltový povrch, se počítá s jeho položením z důvodu narůstajícího provozu a nutnosti provádění kvalitnější zimní údržby. Cesty, kde zůstává povrch ze šterkodrti, budou průběžně opravovány stejným materiálem. Dále je počítáno s opravami turistických tras, cyklotras a budováním vycházkových a naučných stezek. Součástí oprav a rekonstrukcí všech typů cest je i dopravní a turistické značení, opravy mostků, propustí, odvodnění a ochranných prvků. Po dokončení stavby vodovodu a kanalizace v Dolních Štěpanicích budou vybudovány chodníky a zahájeny dopravní úpravy pro bezpečnost pěších v Dolních Štěpanicích.

2.3 Veřejné osvětlení

V první řadě se jedná o dokončení nového veřejného osvětlení, na které je vydáno stavební povolení. Dále doplnění osvětlení na vytipovaných místech v obci, kde to vyžaduje především bezpečnost. Následují výměny stožárů, svítidel a vedení dle aktuální potřeby, nátěry stožárů, instalace časových spínačů a úpravy rozvaděčů.

2.4 Rekonstrukce a údržba obecních budov

Obecní budovy jsou vizitkou každé obce, a proto se i naše obec snaží tyto budovy udržovat v dobrém stavu. Nemalá investice bude zapotřebí v domě s pečovatelskou službou v Mrklově, kde se jedná především o výměnu oken a dveří, zateplení fasády a střechy, rekonstrukci kotelny, a i celkovou rekonstrukci jednotlivých bytů a společných prostor. Na Benecku proběhne rekonstrukce veřejných WC a kotelny v Domě služeb i rekonstrukce WC v budově ZŠ na Benecku. V MŠ a ZŠ na Benecku i v ZŠ v Dolních Štěpanicích bude postupně doplněn a zmodernizován mobiliář. V Dolních Štěpanicích se

jedná především o budovu sokolovny – rekonstrukce WC a vytápění, dokončení opravy fasády na JV straně budovy a oprava podlahy na sále. V Horních Štěpanicích bude opravena hasičárna.

2.5 Památky v obci

V této oblasti rozvoje se jedná o pokračování prací na Štěpanickém hradě, o opravy drobných sakrálních prvků v krajině – kříže, Boží muka, opravy na kapličkách v obci a opravy hřbitovních zdí u katolického i evangelického hřbitova včetně vstupních bran a mární.

2.6 Sportovní a turistická zařízení v obci, cestovní ruch

Protože se Benecko stalo rušným turistickým centrem nejenom v zimních měsících, ale v posledních letech téměř celoročně, je třeba přizpůsobovat se stále novým trendům. Jedním z nich je výstavba nové cyklostezky Singltrek a dalších tras pro horskou cyklistiku. Dále vytvoření zázemí běžeckých tratí, výstavba akumulární nádrže na vodu ve Štěpanické Lhotě, stavba podzemního parkoviště pod centrálním parkovištěm na Benecku a stavba objektu občerstvení s vyhlídkovou terasou u horní stanice lanové dráhy Kejnosa. V obci jsou také velmi aktivní spolky, a proto je třeba nový povrch včetně doplňkových prvků na hřišti u sokolovny v Dolních Štěpanicích a nová budova zázemí fotbalového hřiště v Mrklově (kabiny, sprchy, sklad, bufet, garáž). Celkově je v obci třeba doplnit turistické a navigační značení, vytvořit vyhlídkové plošiny na místech s možností zajímavého výhledu a zrenovovat a doplnit mobiliář v obci (lavičky, stoly, mapy, informační a naučné tabule). V neposlední řadě údržba zeleně v obci, odstraňování náletových dřevin, poškozených a nebezpečných stromů, výsadba nových stromů a keřů, stromořadí a alejí.

3 ZÁVĚR

Rozsáhlá rozloha obce i její katastrální složení ze 4 samostatných vesnic zapříčiňuje vznik široké škály oblastí, které jsou nezbytné k rozvoji obce. Z uvedených aktivit je zřejmé, že není v silách obecního rozpočtu, aby veškeré tyto činnosti byly plně financovány. Starosta, místostarosta, ostatní členové obecní rady i zbylí zastupitelé doplnění zaměstnanci obce se aktivně snaží vyhledávat dotační tituly na krajské i národní úrovni, aby došlo k naplnění výše uvedených cílů obce Benecko.

Z hradního deníku paní Ruprechty

Milí hradní přátelé,
opět Vás zdravím a přináším novinky z hradu. Loňský rok jsme zakončili a věřím, že letošní rok bude pro všechny lepší.

Ještě než začaly Vánoce, stihla Ruprechta osobně popřát dětem krásné Vánoce a samozřejmě nezapomněla na pár dáreků pro ně. O Ruprechtinu předvánoční pochůzku byl zájem v Horních i Dolních Štěpanicích, proto bylo nutné věnovat dětem dva dny. Musím Vás ujistit, že Ruprechta také dodržuje pravidlo 3R (radost, rozum a respekt) a proto jí v pochůzce ani samotný Krakonoš (moudrý vládce hor) nebránil.

V sobotu 18. 12. 2020 Ruprechta vyrazila do Horních Štěpanic. Na cestu se vybavila košem plným dáreků, a protože jich bylo hodně, ještě pár dáreků odložila do tašky. Celá zmožená pod tíhou nákladu si cestou musela odpočinout. Tašku s dárky položila na zem. Kde se vzal, tu se vzal, nečekaně se objevil u tašky smělý psík, který měl zrovinka cestu kolem. Ani se po bílé paní neohlédl, směle zvedl nožku a tašku počůral. Pak se stejně směle odporoučel za jiným patníkem, který ještě bylo potřeba označkovat.

Co teď? Pár dřevěných skládaček zabalených do sáčku nelibě vonělo, takhle přece Ruprechta k dětem nemůže. Na naši hradní paní si však žádný pejsek nepřijde, Ruprechta je připravená na všechno. Dáreků nosí vždycky více, co kdyby nečekaně narazila na nějaké děti při své předvánoční pochůzce. Nic tedy nemohlo zabránit tomu, aby se Ruprechta vydala do prvního domu, kde na ni netrpělivě čekaly děti.

Děti se už těšily, malá Mariánka nedočkavostí až usnula, jak ji čekání unavilo.

Z dáreků však měl její bratříček velkou radost. Pro paní Ruprechtu si obě děti připravily obrázek a musím Vám povědít, že tak krásně namalované podobizny paní Ruprechty jste ještě neviděli. Poté, co jsme si vzájemně popřáli krásné Vánoce, šla Ruprechta o dům dál.

Ani zpáteční cestou na hrad Ruprechta nedošla bez úhony. Protože už byla velká tma, Ruprechta zakopla a zuchla do příkopu. To víte, přes závoj je ve tmě špatně vidět a Ruprechtiny oči už také nejsou nejbystřejší. Podle svědků bylo vidět pouze bílou paní, která v jediném okamžiku kamsi zmizela, prostě byla a najednou nebyla. Naštěstí si hradní strašidla kosti polámat nemohou, takže sobotní předvánoční pochůzka po Horních Štěpanicích neskončila zlomeninou nebo jinou újmou na těle. Újmou však trpěly šaty. V noci se bílá paní po hradbách určitě neprocházela. Měla spoustu práce s tím, aby její šaty druhý den měly bílou barvu a ucházející vzhled. Celou noc se tedy věnovala sešívání a praní šatů za hlasitého pochrupování Hubertova...

V neděli 19. 12. 2020 Ruprechta vyrazila ve vyspravených šatech na pochůzku v Dol-

ních Štěpanicích. Zájem byl obrovský, bílá paní měla co dělat, aby všechno stihla, než půjdou děti spát. Na tuto pochůzku se nechal umluvit Rarášek, prý svou hradní paní doprovodí. Děti se Raráška nebály, většina z nich už ho zná, s některými se už Rarášek vesele kamarádí.

Na statku u Petráků paní Ruprechta dostala tak velkou vánočku, že byla ráda, že má s sebou pomocníka Raráška. Ten se celou cestu na hrad dřel s obrovskou vánočkou, kterou pekla paní Verunka. Ale to Vám musím povědít, že tak vynikající vánočku jste ještě nejedli. To jsme se na hradě všichni olizovali až za ušima.

V jedné rodině byla Ruprechta obdarovaná trochou té ohnivé vody a to mi věřte, že po ní se na hradě také děly divné věci. Luciferovi šlehaly ohnivé plameny z pusy, až to házelo záři přes kopec do Valteřic a Hubert po ní prospal vánoční svátky dočista mrtvý. A jak dopadly Vánoce na hradě? No, přátelé, co Vám budu povídat. Vánoce jsme museli oslavit v úzkém kruhu rodinném. Pro Vás uspořádáme náhradní Vánoce během letošního roku, abyste o ně nepřišli. I tak však Ruprechta našla pod stromečkem krásný dárek. Jedna šikovná paní z Martinic uháčkovala malou Ruprechtku, která jako by z oka vypadla naší paní Ruprechtě. Obrázek příkládám, abyste se mohli také podívat, jaké šikovné ženy na bývalém panství Valdštejnů máme. Za dáreček ze srdce moc děkujeme.

Protože Vánoce slaví děti po celém světě, Ruprechta nezapomněla ani na své dětské kamarády v Guatemale. Balíček s dárky pro děti byl odeslán lodí již v listopadu, bohužel do dnešního dne nedorazil do cíle. Nevíme, co se cestou dárkům přihodilo, pevně však věříme, že každým dnem dorazí k dětem a vykouzlí úsměv na jejich

tvářích a potěší je na jejich srdcích.

Než se s Vámi rozloučím, ještě se s Vámi podělím o nové plány na letošní rok. Kromě Vánoc na hradě by Ruprechta ráda připravila nějakou informativní brožuru k historii hradu a ponechala ji v hradní baště. Také by tu ráda umístila truhlu s dárky pro děti, které na hrad zavítají v doprovodu rodičů a v době, kdy tu Ruprechta nebude přítomná. Rovněž zde bude umístěna hradní schránka, kde budou pro děti připravené dopisy od Ruprechty a kde děti budou moci nechat svá přání a své dopisy pro Ruprechtu. Málokdo z Vás ví, že na hradě máme skálu, kde jsou ukryté poklady. Je to přesně ta skála, ve které šel Trautenberg prosit o vydání pokladu. Skála, kde je poklad ukrytý, se od letošního roku bude otvírat pro děti vždy první sobotu po úplňku. Předpokládám, že od dubna bychom s dětmi mohli ke skále chodit a prosit, aby nám vydala něco málo z pokladu svého.

Na léto připravíme pár prohlídek hradu nejen pro děti. Rádi bychom přivítali i dospělé, které chceme nalákat zajímavými prohlídkami ve stylu: „Kdo si najde svého lahváče?“ Tímto bychom na hradě mohli přivítat i pár zájemců z řad tatínků. Nad motivací pro maminky ještě váháme. Ruprechta v hlavě měla plán, že by rytíř Hubert nebo Lucifer mohli maminkám předvést „svůj pekáč buchet na břiše“, při bližším zkoumání však Ruprechta došla k závěru, že tudy cesta nepovede, že motivaci pro maminky a babičky budeme muset hledat někde jinde...

Věřím, že i Vás nějaká příští hradní akce osloví a přijdete nás podpořit.

Tímto se s Vámi loučím, přátelé. Mějte se krásně a zachovejte nám svou přízeň. Vždy tu budeme pro Vás, Vaše děti a vnoučata.

Vaše hradní paní Ruprechta

Zpráva o činnosti SDH Horní Štěpanice za rok 2020

Vážené hasičky, hasiči, vážení hosté,

opět jsme přivítali nový rok. I tentokrát ten starý uběhl jako voda. Pojďme si ho ještě jednou přiblížit. Situace ve světě nezačala dobře. 3. ledna byl v Bagdádu zabit iránský generál K. Sulajmání bezpilotním americkým letounem. Vše vypadalo na celkové zhoršení mezinárodní politické situace. Předpokládala se iránská odvěta. Avšak veškeré celosvětové dění zastavila v březnu pandemie koronaviru. Rozšířila se velice rychle z čínského Wuhanu do celého světa. Prakticky paralyzovala téměř všechna odvětví. Přes léto se vir malinko unavil, ale na podzim udeřil znovu a ve větší síle. Ještě ke konci roku se v Americe konaly prezidentské volby. Vyhrál demokratický kandidát Joe Biden nad současným prezidentem Donaldem Trumpem. Situace v ČR byla obdobná jako ve světě. Od března jsme přestali cestovat do zahraničí. Dle vládního nařízení se uzavřely některé obchody a služby. Dbá se na zvýšená hygienická opatření – nošení roušek, dezinfekce rukou a mnoho dalších. V červnu, po celkovém zlepšení, došlo k uvolnění – otevření restaurací, povolená rekreace, atd. Ale koncem září pandemie udeřila znovu a silněji. Vládní opatření trvají až do dnešních dnů. V říjnu jsme si ještě zvolili krajská zastupitelstva a v některých krajích se konaly volby i do senátu.

A nyní již k naší organizaci. Naše členská základna čítá k dnešnímu dni 71 členů, z toho 36 mužů, 23 žen a mladých hasičů s dorostem máme 12. Z našich řad nikdo nevystoupil ani se nepřihlásil.

A nyní již k vlastní činnosti. Z kraje ledna jsme zajeli na výroční valné hromady do Valtěřic, Horní Branné, Martinic a Jilemnice. 11. 1. 2020 jsme uspořádali výroční valnou hromadu my. A další týden jsme navštívili výroční valnou hromadu v Peřimově. Musím konstatovat, že jsme se zúčastnili všech výročních valných hromad v našem okrsku. Ještě jsme si zaplesali na hasičském plese v Dolních Štěpanicích. Koncem ledna se konalo v Semilech shromáždění představitelů SDH okresu Semily. Na popud zejména mladších členů sboru, jsme 8. 2. 2020 zorganizovali a uskutečnili pravou vesnickou zabíjačku. Vše se povedlo, až na malou chybičku. Do tlačanky dal někdo omylem namísto soli trochu cukru. Včasným zjištěním se však tato chyba opravila. Jak se říká, konec dobrý, všechno dobré. 21. 2. 2020 se v Jilemnici konala okrsková schůze, kde se volilo vedení okrsku. Koncem února se ve Valtěřicích slavil masopust. Ještě v průběhu února, k naší nelibosti, k nám zalétl orkán Sabina – to asi jeden den nešel proud a cca za 14 dní orkán Julie. První víkend v březnu jsme ještě stihli tanečky na plese

v Křižlicích. A pak to začalo. Dorazila k nám do republiky koronavirová pandemie a prakticky ukončila veškeré kulturní dění v naší obci a nejen to. Mírné rozvolnění opatření přišlo až v červnu. Takže 7. června jsme pořádali alespoň řemeslné trhy. Ty byly povoleny. Tak jsme je alespoň maximálně podporovali. Zajišťovali též občerstvení. Nechyběli bramboráky a pečené maso. Jinak sobotní zábava a pondělní dozvuky byly z důvodu různých omezení zrušeny. Čtrnáct dní po pouti byla naplánována oslava 110. výročí založení našeho SDH. Ze stejných důvodů zrušeno. Holt, když to vyjde tento rok, tak si oslavíme 111. výročí založení sboru. To ještě nikdo neslavil. Koncem června se měl volit starosta okresu. Bylo přesunuto na září. Začátkem července jsme s mládeží čistili vodní nádrž. Tento termín pořádají sokolové svoji pout' v Mrklově. Ze stejných důvodů byla také zrušena. 11. července, po mírném uvolnění epidemiologických opatření, jsme na Dupárně zorganizovali taneční zábavu. Hráli Tangelband a S nad váhou. Počasí nám přálo, akce se vydařila. Byla to taková malá náhrada za pout'ový víkend. Další víkend jsme si zajeli do Červeného Kostelce na taneční zábavu, kde hrál Nanovor. Když nemohla kapela jet k nám, tak jsme za ní jeli my. Před hraním tak hodinu silně lilo, ale pak už jen mírně přšelo. Poslední víkend v červenci tradičně patří benecké pouti. Benečtí též z dvoudenní akce udělali jednodenní a také zrušili oslavu svého 110 výročí založení sboru. Začátkem srpna jsme ještě jednou vyčistili požární nádrž. A protože se tak dvakrát nic nemohlo dělat, tak jsme s pomocí obce, za klubovnou konečně udělali hřiště. Obec, potažmo středisko služeb, pozemek srovnalo do roviny a my jsme zpět urovnali písek z hlínou. A nakonec zaseli trávu. Divím se, že to hřiště nebylo někomu po vůli. Vždyť ho může využívat každý. A nám se tím rozšířil prostor nejen na volejbal, ale na hasičská cvičení, pout'ové atrakce a mnoho jiných aktivit. V září se ve venkovních prostorách SDH Košťálov konala schůze okresu. Byl zde přítomen i hejtman kraje p. Martin Půta. Novou starostkou OSH Semily byla zvolena sestra Kateřina Slavíková. Dále se pak zvolil výkonný výbor a další představitelé okresu. V říjnu vir opět docela silně zaútočil, a tak vládní opatření nám toho k činnosti více nepovolila. 5. prosince, bez účasti širší veřejnosti, jsme si rozsvítili na Dupárně vánoční strom. Silvestr sice vyšel opět na 31. 12., ale oslavovali jsme pouze v rodinném kruhu, neb od 21.00 hodin byl zákaz vycházení.

Naše technika je zazimovaná a funkční. Během roku navštěvujeme dříve narozené jubilanty. Pravidelně se účastníme okresního shromáždění delegátů v Semilech a okrskových schůzí. Výborové schůze, pokud to dovoluje vládní nařízení, míváme každý první pátek v měsíci. Téměř jsme dokončili práce na hřišti, ještě nás tam čekají další úpravy. Dětská soutěž Plamen, jak jarní, tak i podzimní kolo bylo zrušeno. Náš dorost se účastní pořadatelských závodů Do vrchu z Prakovic na Benecko. Děkuje obci za podporu naší mládeže i našeho SDH. Děkuje také sv. Floriánu za výpomoc. Rok 2020, i přes nepřízeň pandemie, byl opět brigádnicky plodný, součet všech hodin za celý rok činil cca 950 včetně mládeže a nehasičů. Zato patří velký dík všem.

A ještě trocha předpovědi. Jaký bude rok 2021? Měl by přinášet nové nápady a inovace. Tím pádem se budeme nuceni přizpůsobovat novým situacím a myšlenkám. Bude dobré využívat svoji intuici a představivost. Mnoho jedinců z těchto důvodů změní zaměstnání. Náročnější období se očekává mezi polovinou května a června, kdy mohou propuknout spory a hádky.

Celkově však všichni v nastávajícím roce budou nuceni šetřit a vyvarovat se zbytečného rozhazování. A také se zabývat svým zdravím především u těch, pro které zdraví není prioritou. Zaměřit bychom se také měli na svoji fyzickou kondici. Celkově horoskop na rok 2021 věští velké změny.

Dle čínského znamení nový rok začíná 12. 2. 2021 a bude ve znamení kovového buvola. Takže tento rok bude plný aktivit, práce na sobě. Transformační vlivy se odrazí jak v osobní, tak v profesní a zdravotní oblasti. Je to rok budování, rozvoje a také nových začátků. Ale ty si musíme přímo vydobýt, nic nepříjde samo a lehce. Naše postoje, podvědomé vzorce chování i vztahy s ostatními lidmi projdou velkou změnou. Co má zdravý základ se bude rozvíjet, ostatní věci skončí. Lze očekávat nárůst ekonomiky, uklidnění situace ve společnosti a v oblasti pandemie celkové zlepšení. Prvek kovu dodává znamení pevnost a sílu, kterou budeme všichni v tomto roce potřebovat.

Přejí Vám všem Šťastný nový rok 2021, vesmírné štěstí, pozitivní mysl, pevné zdraví a hodně úspěchů.

Zdeněk Jebavý
starosta SDH Horní Štěpanice

Sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi Jilemnice

Zdarma pomáháme rodinám s dětmi do 18 let na Jilemnicku, které se dostaly do nepříznivé sociální situace.

Pomůžeme například s:

- Řešením vzdělávacích a výchovných potíží dítěte ve škole – nastavíme s rodinou přípravu do školy, pomůžeme s vysvětlením učiva, rozvineme zvládání agrese a sociální dovednosti dítěte, podpoříme začlenění dítěte do kolektivu. Pomůžeme najít společnou řeč mezi rodičem a dítětem.
- Řešením dluhů a finančních problémů. Pomůžeme promyslet rodinný rozpočet, hledat zaměstnání, požádat o podporu, vyjednávat s institucemi a najít cestu z dluhů.
- Řešením výpovědi z bytu a vyhledáním bezpečného bydlení pro vás a vaše děti.

Nebudte ve svých problémech sami a obraťte se na **SOCIÁLNĚ AKTIVIZAČNÍ SLUŽBU PRO RODINY S DĚTMI V JILEMNICI**.

Náš kontakt: 733 783 460, sasj.svetlo@diakonievvr.cz
Adresa: Dolení 64, Jilemnice

Bc. Daniela Rejzková
Diakonie ČCE – středisko Světlo ve Vrchlabí

Druh soc. služby	Název poskytovatele služby, web	Cílové skupiny
Odborné sociální poradenství	ADVAITA, z. ú. www.advaitaliberec.cz	osoby ohrožené závislostí nebo závislé na návykových látkách, osoby, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy
	Centrum intervenčních a psychosociálních služeb Libereckého kraje, p. o., www.cipslk.cz	senioři, oběti domácího násilí, oběti trestné činnosti, osoby v krizi, a další
	CENTRUM PRO ZDRAVOTNÉ POSTIŽENÉ Libereckého kraje, o. p. s., www.czplk.cz	senioři, OZP
	Děčko Liberec, z. s. http://d-os.net/poradenstvi/	kdo se ocitne v nepříznivé životní situaci, kterou není schopen sám řešit bez pomoci, z dův. neznal. svých práv a povin., či neschopnosti je účinně projevit
	Domácí hospic Duha, o. p. s. www.hospic-vrchlabi.cz	osoby s chronickým onemocněním osoby v krizi
	Hospicová péče sv. Zdislavy, o. p. s. www.hospiczdslavy.cz/	osoby v krizi, osoby s jiným zdravotním postižením, senioři, osoby s chronickým onemocněním
	Adiktologická poradna (poskytovatel zatím nevybrán) Centrum psycholog. podpory, z. s., www.poradna-vrchlabi.cz	osoby závislé, osoby ohrožené závislostí a jejich rodinní příslušníci týrané, zneužívané a zanedbané děti
Osobní asistence	CENTRUM PRO ZDRAVOTNÉ POSTIŽENÉ Libereckého kraje, o. p. s. www.czplk.cz	senioři, OZP
Pečova- telská služba	Město Jilemnice www.mestojilemnice.cz/cz/jilemnice/seznam-organizaci/pecovatelska-sluzba/	senioři, OZP
	Město Vrchlabí	senioři, OZP
	Služby Dolní Kalná, http://dolnikalna.cz/pecovatelska-sluzba/ms-1530/p1=1530	senioři, OZP
	Obec Horní Branná www.hbranna.cz/pecovatelska-sluzba/	senioři, OZP
	Obec Poniklá www.ponikla.cz/obcan/sluzby/	senioři, OZP
	ZDRAVOŠ, s. r. o.	senioři, OZP
Průvodc. a předčitatel. služby	TyfloCentrum Liberec o.p.s. http://www.tyflocentrum.cz/liberec/	
Podpora samostat. bydlení	FOKUS Turnov, www.fokusturnov.cz	osoby s chronickým duševním onemocněním, osoby s mentálním postižením
	FOKUS Liberec, www.fokuslbc.eu	osoby s chronickým duševním onemocněním
Odlehčova- cí služby	CENTRUM PRO ZDRAVOTNÉ POSTIŽENÉ Libereckého kraje, o.p.s. www.czplk.cz	senioři, OZP
	Dětské centrum Jilemnice www.dc.jilemnicko.cz	osoby s chronickým onemocněním, osoby s jiným zdrav. postižením, komb. postižením, mentál. postižením, těles. postižením a se zdravotním postižením
	Hospicová péče sv. Zdislavy, o.p.s. www.hospiczdslavy.cz	osoby s jiným zdravotním postižením, senioři, osoby s chronic. onemocněním
	Služby sociální péče TEREZA, p. o. www.domovtereza.cz	osoby s mentálním, kombinovaným, duš. chron. onemocněním
	Oblastní charita Červený Kostelec středisko Domov sv. Josefa www.domovsvatehojosefa.cz	osoby nemocné roztroušenou sklerózou
Denní stacionáře	Dětské centrum Jilemnice www.dc.jilemnicko.cz	OZP
	Služby sociální péče TEREZA, p. o. www.domovtereza.cz	osoby s mentálním, kombinovaným a chronickým duš. onemocněním
Týdenní stacionáře	Dětské centrum Jilemnice www.dc.jilemnicko.cz	OZP
	Služby sociální péče TEREZA, p. o. www.domovtereza.cz	osoby s mentálním, kombinovaným a chronickým duševním onemocněním

služeb ORP Jilemnice

Druh	Název poskytovatele služby, web	Cílové skupiny
soc. služby		
Domovy pro os. se zdravotním postižením	Oblastní charita Červený Kostelec středisko Domov sv. Josefa www.domovsvatehojosefa.cz	osoby nemocné roztroušenou sklerózou
Domovy pro seniory	Domov důchodců Rokytnice n. Jiz., p. o. http://www.ddrokytnice.cz/ Sociální služby Semily, www.ddsemily.cz	senioři
Domov se zvláštním režimem	Armáda spásy v ČR, z.s. https://armadaspasy.cz/pobocky/sumperk/domov-pristav-sumperk/ JIPRO-CASH, s. r. o., www.domov-potoky.cz Domov důchodců Rokytnice nad Jizerou, p. o. http://www.ddrokytnice.cz/ Dům seniorů Liberec-Frantiskov, p. o. www.ddfrantiskov.cz Sociální služby Semily, www.ddsemily.cz	osoby bez přístřeší, s chronickým duševním onemocněním, ohrožené nebo závislé na návykových látkách, s jiným zdravotním postižením muži a ženy, osoby s chronickým duševním onemocněním senioři Senioři trpící neurodegenerativními onemocněními (osoby s Alzheimer. demencí a jinými typy dem.) senioři
Chráněné bydlení	FOKUS Mladá Boleslav, Z. S. www.fokus-mb.cz/ FOKUS Liberec, www.fokuslibc.eu TULIPAN, z. s., www.sdruzenitulipan.cz	osoby s chronickým duševním onemocněním osoby s chron. dušev. onem., komb. postižením, mentál. a zdrav. postižením
Raná péče	Centrum LIRA, z. ú., www.centrumlira.cz	rodina dítěte se zrakovým, mentál., těles. a komb. postižením
Tlumočnické služby	CENTRUM PRO ZDRAVOTNĚ POSTIŽENÉ Libereckého kraje, o. p. s., www.czplk.cz	osoby s kombinovaným post. osoby se sluchovým postižením
Azylové domy	Farní charita Česká Lípa, www.fchcl.cz NADĚJE o. s., www.nadeje.cz Návrat, o. p. s., www.opsnavrat.cz Oblastní charita Liberec, www.charitaliberec.cz Sociální služby města České Lípy, p. o. www.ssmcl.cz Most k životu, o. p. s., www.mostkzivotu.cz	osoby bez přístřeší oběti domácího násilí, osoby bez přístřeší, rodiny s dětmi
Intervenční centra	Centrum intervenčních a psychosociálních služeb Libereckého kraje, p. o., www.cipslk.cz	oběti domácího násilí
Nízkoprah. den. centra	NADĚJE o. s., www.nadeje.cz	osoby v krizi, osoby bez přístřeší, oběti domácího násilí
Noclehárny	NADĚJE o. s., www.nadeje.cz	osoby bez přístřeší, osoby v krizi
Služby následné péče	ADVAITA, z. ú., www.advaitaliberec.cz	osoby ohrožené závislostí nebo závislé na návykových látkách, osoby, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy
SAS pro rodiny s dětmi	Národní ústav pro autismus, z. ú. www.apla.cz/kontakty/obsah/kontakty asociace-pomahající-lidem-s-autismem-apla Diakonie ČCE, středisko Světlo ve Vrchlabí www.vrchlabi.diakonie.cz Centrum LIRA, z. ú., www.centrumlira.cz	osoby se zdravotním postižením rodiny s dětmi OZP
SAS pro OZP a seniory	TyfloCentrum Liberec o. p. s. www.tyflocentrum.cz/liberec/	OZP (kombinované, mentální, chronické duševní)
Soc. terap. dílny	FOKUS Semily, www.fokussemily.cz	OZP (kombinované, mentální, chronické duševní)
Terapeutické komunity	ADVAITA, z. ú., www.advaitaliberec.cz	osoby ohrožené závislostí nebo závislé na návykových látkách, osoby, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy
Terénní programy	Most k naději, z. s., www.mostknadeji.eu	osoby ohrožené závislostí nebo závislé na návykových látkách, osoby, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy
Sociální rehabilitace	Rytmus Liberec, o. p. s. www.rytmusliberec.cz FOKUS Semily, www.fokussemily.cz	převážně osoby s mentálním postižením OZP

HASIČI RADÍ OBČANŮM

Mimořádné události spojené se zimním obdobím

Nástup zimního období přináší kromě radosti milovníkům zimy a vyznavačům zimních sportů také řadu starostí a nepříjemných událostí spojených s poklesem teplot, vytápěním objektů či vznikem námraz a přivaly sněhu. Výjezdy hasičů v tomto období souvisejí převážně s požáry spojenými s provozem kotlů centrálního vytápění a dopravními nehodami.

Požáry a otravy oxidem uhelnatým

Zastavme se nejdříve u problematiky topné sezóny a připomeňme si v této souvislosti alespoň několik základních informací. Základní lhůta pro čištění spalinové cesty na pevná paliva s celoročním provozem (např. běžný rodinný dům), kde je výkon kotle do 50 kW, je 3× ročně. U spotřebiče na kapalná paliva 2× ročně a 1× za rok je potřeba provést údržbu spotřebiče na plynná paliva. Vyhláška Ministerstva vnitra číslo 34/2016 Sb., o čištění, kontrole a revizi spalinové cesty je benevolentní v tom, že umožňuje občanům, pokud jsou toho schopni, si čištění spalinové cesty na pevná paliva provést svépomocí. Minimálně jednou do roka však musí komín prohlédnout komíník.

Je-li před znovuvvedením zařízení do provozu po klimaticky teplém období zanedbána pravidelná údržba, hrozí jeho uživateli kromě nebezpečí požáru i možnost otravy oxidem uhelnatým. Ta může nastat jak v případě špatně průchodného komínového tělesa, tak i poruchou samotného tepelného zdroje. Vzhledem k tomu, že záلودnost úniku oxidu uhelnatého spočívá v tom, že není vidět ani cítit, doporučujeme při užívání těchto zařízení instalaci detektorů oxidu uhelnatého.

Dopravní nehody

Také pro snížení možnosti vzniku dopravních nehod v zimním období je důležité dodržovat určitá pravidla. Rozhodně bychom před jízdou neměli zapomínat na řádné očištění vozidla od sněhu a námrazy. Malé průřazy v čelním skle nejsou pro bezpečný výhled z vozu zdaleka dostačující. Dejme za jízdy pozor také na padající sníh a led ze střechy vozidel, díky kterému může dojít k dopravní nehodě.

Nezapomeňme na novelu zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, zákon č. 133/2011 Sb., v souvislosti s povinností používat v období od 1. listopadu do 31. března zimní pneumatiky, pokud to stav vozovky vyžaduje. A také na to, že pro jízdu na sněhu bychom je měli hustit o cca 20 kPa více, než v létě. S tvorbou náledí je třeba nejčastěji počítat na mostech, v lesních úsecích a ve vyjetých podélných stopách. Odstup mezi vozidly je důležité udržovat větší než na suché vozovce. Minimálně tolik metrů, kolik činí polovina naší rychlosti v km. Mějme také na paměti, že vytápění vozu a vytvářené teplo přispívá k větší únavě a ospalosti, proto je nutný pravidelný přísun čerstvého vzduchu.

Zároveň bychom měli pamatovat na to, že v zimním období můžeme uvíznout na silnicích v kolonách i několik hodin. Proto je vhodné při jízdách na delší vzdálenost mít plnou palivovou nádrž, ve vozidle deku, případně teplé nápoje. Při jízdě do horských oblastí nezapomeňme na zimní řetězy, lopatu a trochu písku vhodného k podsypání kol vozu uvízlého na zledovatělé vozovce.

Odstraňování ledu a sněhu ze střech budov

Za bezpečný stav a údržbu střech zodpovídají výhradně majitelé objektů, kteří jsou povinni průběžně odstraňovat sníh a led ze střech, aby nebyla střešní konstrukce nadměrně zatížena a nedošlo k ohrožení kolemjdoucích lidí nebo majetku. Je tedy na vlastnících nemovitostí údržbu provést vlastními silami nebo si včas zajistit specializovanou firmu, která sníh ze střech odklídí. Pokud to nejde, je třeba rizikový prostor alespoň viditelně označit nebo ohradit.

Vstup na zamrzlou vodní plochu nemusí být vždy bezpečný

Jakmile se hladiny rybníků, vodních nádrží a při delších a silnějších mrazech také řek pokryjí vrstvou ledu, lidé si vyrazí zabruslit na čerstvý vzduch do přírody. V letošním roce je tato zábava vzhledem k četným koronavirovým omezením jiných sportovních aktivit ještě o něco lákavější a masovější. Aby se z romantiky a zdravé sportovní aktivity nestalo drama, dodržujte tato základní pravidla:

- Nevstupujte na led, dokud se nepřesvědčíte o jeho dostatečné síle a pevnosti (bezpečná síla ledu je minimálně 10 cm a led má namodralou barvu). Vždy záleží také na počtu osob, které se na vodní ploše pohybují.
- Pokud při vstupu na led slyšíte praskání, vraťte se ihned na břeh.
- Na ledové ploše pokryté sněhem, kalužemi nebo nečistotami (např. listím, větve) dbejte zvýšené opatrnosti. Pozor také na praskliny.
- Pokud začne led při bruslení prskat, vraťte se ihned na břeh, případně si lehnete a rozložíte tak svoji váhu. Pokuste se doplazít na břeh. Pokud to není možné, zůstaňte ležet a snažte se přivolat pomoc.

Obecně lze říci, že profesionální hasiči sněh, rampouchy nebo ledové převisy ze střech neodklízejí. Jsou určeni k záchranné činnosti a zasahují pouze tehdy, když jsou bezprostředně ohroženy životy, zdraví a majetek občanů. Mohou pomoci v místech s větším pohybem osob, zejména u budov s veřejným zájmem, jako jsou například školy, školky, zdravotnická zařízení, úřady, domovy pro seniory. U obecních budov mohou být na pomoc povoláni se svojí technikou dobrovolní hasiči, jejichž zřizovatelem je příslušná obec.

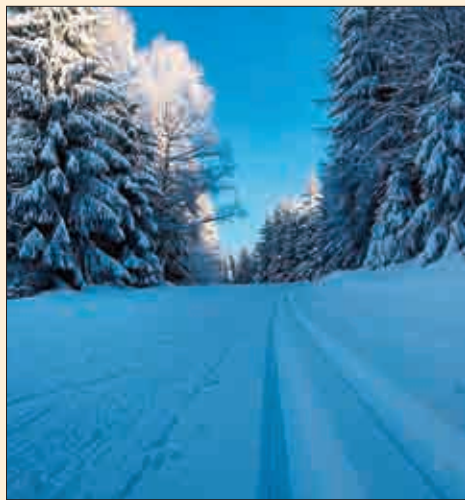
- Jestliže se i přes veškerou opatrnost propadnete do ledové vody, nepanikařte. Prudkým kopáním nohama se snažte dostat na hladinu, paže rozložte ze široka na led a neustálým kopáním nohama se snažte dostat co nejdál na led a plazením co nejkratší cestou na břeh.
- Pokud se propadne pod led někdo z vašeho okolí, nikdy se k danému místu nepřibližujte vestoje, ale v kleče nebo plazením. Na pomoc si vezměte hokejku, případně delší větev, bundu, opasek nebo lano.
- Pokud začne prskat led i pod Vámi, ihned se vraťte na břeh a přivolejte hasiče prostřednictvím tísňové linky 150 nebo 112.
- Zachráněnému se po vytažení z vody snažte zajistit teplo a suché oblečení. V případě šoku nebo silného podchlazení přivolejte zdravotnickou záchrannou službu na číslo 155. Při selhání základních životních funkcí zahajte okamžitě resuscitaci zachraňovaného a pokračujte v ní až do příjezdu záchranářů.

*por. Mgr. Iva Michalíčková
koordinátorka preventivní výchovné činnosti
HZS Libereckého kraje*

Po stopách známých osobností v Krkonoších

I v Krkonoších se zrodily „hvězdy“, které se zapísalý do českých a světových dějin. Vydejte se na oblíbená místa těchto krkonošských rodáků a rodaček. Ocítíte se tak na prahu historie a spojíte své kroky s krkonošskými osobnostmi, které tu stály před desítkami či stovkami let. Míst, na která se můžete vypravit, je v Krkonoších mnoho. A tak tu máme pro vás několik vyzkoušených tipů.

S významným učitelem, písmákem a houslařem **Věnceslavem Metelkou** se seznámíte v Pasekách nad Jizerou. Rozhlédněte se v obci a kraji kde žil. Ve Vysokém nad Jizerou se vydejte na krátkou pěší vycházku po stopách prozaika, publicisty a básníka **Viktora Dyka**. Žulový balvan „Dykova skála“, na cestě směřující od Mářinkova kříže k zřícenině hradu Níštějka, označuje jeho oblíbené místo. Za výborným fotografem se vypravte do Rokytnice nad Jizerou. Zde se narodil a také celý svůj život prožil **Rudolf Housa**. S jeho příběhem se blíže můžete seznámit na naučné stezce Rokytnických rodáků. Spisovatel a oblíbený učitel **Josef Šír** byl populární v celém regionu. Jednadvacet let vedl štěpanickou kroniku a plně se šzil se svými spoluobčany. Zajížte klid a půvab obcí ve kterých učil, na Benecku, ve Štěpanicích, v Poniklé nebo Roztokách u Jilemnice. A v jeho sbírce povídek Cesta k člověku se ponořte do příběhů života lidí z hor i jeho podhůří minulého století. Další tipy na „výlety se známými osobnostmi“ najdete na našich stránkách www.krkonose.eu/vyznamne-osobnosti.

SOUTĚŽ S KRKONOŠSKÝMI RODÁKY

Máte rádi historii? Krkonoše jsou váš srdeční záležitostí? Zúčastněte se naší soutěže s krkonošskými rodáky a vyhrajte. A jak? Jednoduše. Pošlete nám fotografii místa některého z významných krkonošských rodáků na naši Facebookovou stránku www.facebook.com/Krkonose.eu, s popiskem, se kterou významnou osobností jste „spojili své kroky“. A pak už jen čekejte, zda bude výhra vaše. Soutěž bude spuštěna ve středu 6. 1. 2021 a vyhlášení dvou výherců proběhne 6. 2. 2021.

oblastní destinační společnost
Krkonoše – svazek měst a obcí

Tradice sklářského řemesla v Krkonoších

Již v první polovině 18. století se staly české země nejvýznamnějším vývozcem skla na světě. I v dnešní době sklářské výrobky vyvážené daleko za hranice České republiky konkurují světové produkci. Zručnost a nápaditost českých sklářských mistrů můžete obdivovat v jejich dílnách. Vydejte se na místa, kde uvidíte skláře při práci a zažijete neopakovatelné chvíle zapisující se do historie řemesla.

Podívat se na výrobu foukaných skleněných perliček zajděte do rodinné firmy **Rautis v Poniklé** www.rautis.cz. Projdete si proces foukání, stříbření, barvení, řezání až k samotné montáži skleněných ozdob. V kreativní dílně si sami též můžete některou z ozdob vyrobit, a držet na chvíli v rukou práci perlařů, která je zapsána na Reprezentativním seznamu nemotného kulturního dědictví lidstva UNESCO.

Sklárna Novosad & Syn v Harrachově je nejstarší sklárnou v Čechách www.sklarna-harrachov.cz. Vyrábí se zde luxusní nápojové sklo a lustry. A i tady máte možnost se dozvědět, jak se fouká sklo, jak se brousí, a v muzeu si prohlédnout sbírku těch nejceněnějších výrobků.

Unikátní dekorační a užitkové ryté sklo vyrábí více jak 30 let rodinná firma **DaMiRS v Čisté u Horek** www.damirs.cz. Vybírat lze z velkého množství rytých vzorů na vázách, sklenkách, půllitrech, lahvích či tyffany doplňků a lamp. Vymyslet si však můžete i vlastní originální vzor a nechat si jej na zakázku vyrobit.

Nadechni se v Malé Úpě! To je řemeslná dílna paní Dany Augustové, kde máte možnost si vyrobit vlastní vinuté perle a z nich si pak smontovat náramek, náušnice nebo náhrdelník. A pokud si chcete tvoření vyzkoušet v teple domova, objednejte si Tvořivou krabičku na stránkách dílny www.danaaugustova.cz.

Originální šperk, který potěší každou ženu, slečnu, dívku, zakoupíte nebo si necháte na zakázku vyrobit u **Hanky Šebkové ve Špindlerově Mlýně** www.pribehperel.cz. Vyrábí s velkou trpělivostí nádherné vinuté perle, z kterých pak tvoří dle vlastní fantazie a vkusu jedinečné šperky i dekorace do bytu či na zahradu.

Vydat se za dalšími sklářskými mistry v Čechách lze díky Křišťálovému údolí www.crystalvalley.cz. Zde najdete příběhy jednotlivých míst a informace, kam se za skláři vypravit na exkurzi.

*oblastní destinační společnost
Krkonoše – svazek měst a obcí*

U sběratele krkonošských koled

Nelze psáti o zimě v horách a nevzpomenouti na krkonošské koledy a na toho, kdo nám je zachránil – pana řídícího učitele Josefa Horáka. Po dlouholetém působení v našich horách, zvláště v Martinicích, prožívá svůj odpočinek v rodných Rožďalovicích a tak jsem se tam za ním rozjel.

Po malé společné procházce městem a po nespočetném děkování na pozdravy Rožďalovických, přicházíme s panem řídícím k jeho domku. Ukazuje nám své museum starožitností a pak usedáme v nevelké světnici, kde tiše chodí, a „synově paměti“, jak pan řídící říká, „občas pomáhá“ jeho osmdesátiletá, čistotná a stále čilá paní matka, s níž žije. V otázkách a odpovědích vzpomínáme. Vzpomíná vlastně pan řídící. Na hory, na pěvecký sbor Krkonošských učitelů, který založil a dirigoval, (v Rožďalovicích také hned obnovil pěvecký spolek), na známé a na tak mnohé, co mu přirostlo k srdci, až se řeč stočila na krkonošské koledy.

Povězte nám, pane řídící, jak jste přišel na myšlenku sebrati krkonošské koledy? A začnete hezky od začátku.

Tak tedy od začátku – narodil jsem se. A to zde v Rožďalovicích 23. prosince 1883. Učitelský ústav jsem navštěvoval v Jičíně a osud mne zavál v roce 1903 do Jablončku pod vysoký kopec. Na horách jsem pak prožil celých 35 let učitelského života. – Už na počátku mého působení bylo mi nápadno, že se na horách málo zpívá. Proč tomu tak je, to jsem poznal později. Musil jsem tomu ovšem jíti hlouběji na kořen. – V předešlém století měli krkonošští horalé krušný život; byli odkázáni jedině na přádlu, snování a tkalcovství na ručním stavu. Běda, když se neurodilo lnu! Pak bylo hodně bídy a hladu na horách. Malá, kamenitá políčka nestačila uživit svých horských dětí. Tento těžký, den ze dne stejnou prací vyplněný život nenaladoval ke zpěvu, jak tomu bylo v krajích níže

Josef Horák

položených, bohatších, kde se zpívalo po celý rok doma při všední práci, na prástkách, na poli, na louce, při tanci, při svatbách a snad při každé příležitosti. – Ale i hory jednou v roce ožily – a to na vánoce. Na ty se celý rok těšil starý i mladý, bohatý i chudý. Vánoce byly horskému člověku jediným jasným bodem všedních, tvrdou, lomoznou prací vyplněných dnů. Celý rok se šetřilo, jen aby se mohly na vánoce upéci koláče, třebaže často jen ze žitné mouky. Bylyť vánoce našim horákům svátky čisté radosti, jež zplodily často překrásné ukázky lidových jesliček a betlémů a hlavně nepřeborné bohatství lidových vánočních koled, jejichž obdoby nikde jinde, ani na Chodsku, ani v jižních Čechách, jež jsou tak bohaty písněmi, nenajdeme. A poezie vánoční doby udržela se v našem Podkrkonoší snad také nejdéle ze všech krajů naší vlasti. Chudý obyvatel chudých hor byl srdcem i duší blíže k nebi, v dlouhých hodinách na překládce za stavem hloubal o životě posmrtném, o zjevech nadpřirozených a zvláště v době vánoční celou svou duší oddal se rozjímání o narození malého Ježíška, chudého jako on sám a proto tak blízkého. A všecku touhu, lásku a naději vkládal náš horák do tajemného děje příchodu Spasitele na svět, a z tohoto vroucího nadšení rodily se pak krkonošské koledy, lahodné textem i melodií, tu prostičké, jindy zas humorné nebo umělejší. Ale všechny mají svou určitou pečeť: jsou ryze krkonošské.

Jak se pozná, že jsou krkonošské?

Původ písně lze někdy těžko na sto procent zjistiti. Lidé se ženili a vdávali, stěhovali se z kraje do kraje, s hor chodili za výdělkem do nížin, a s nimi se stěhovaly i písně. Krkonošské koledy mají však své znaky: jsou jimi výrazy, s nimiž se dnes již v Podkrkonoší nasetkáváme, o nichž však víme, že jsou ryze krkonošské. Tak na příklad „vodvárka“, na níž se těšily po celý rok děti; vařila se ze sušeného ovoce: sliv, křížal a hrušek – „pokruta“ byl malý, kulatý koláč, – „bába“, buchta přes celý pekáč – „odmlad“, kvásek ze žitné mouky na koláče – „cepouch“, dýmník, otvor z kamen do komína, – „ciplísek“, velký šátek, který se nosil jako přehoz – „křehtík“, pečivo podobné krajskému mazanci a jiné a jiné. Dalším znakem krkonošských koled jest jejich bodrý, často až drsný humor, jak jej přinášel tvrdý život na horách a boj s drsnou přírodou. Z takových koled se dovídáme, co zkusil ubohý muž před vánoce se sháněním kvasnic a dalšího koření a pochutin potřebných k pečení koláčů. Zase tu máme neomylný znak krkonošských koled, který se v koledách jiných krajů nevyskytuje – zpívání o nešťastných kvasnicích, které byly často předmětem rozbrojů v rodinách. Dnešního droždí nebylo, kvasnice se nosily v putnách z pivovarů a přinášely se často zmrzlé; nebylo divu, že místo koláčů napekly hospodyně často „brusy“. Hromosvodem byl skoro vždycky muž, jak se často zpívá v koledách. V mnoha koledách vystupují darovníci či „daráci“ s dary. Tak koleda „V Betlémě se svítí, půjdeme tam...“, zpívala se v celém Podkrkonoší, v každé vesnici s jiným nápěvem a s jiným textem. Ten se řídil obyvateli vesnice a jejich zaměstnáním. A právě jména těchto poutníků k jesličkám bezpečně určují a zaručují původ písně; jména rodů, které často z vesnice již vymizely, ukazují opět na dobu vzniku té které koledy. Všechny jmenované znaky naše horské koledy mají.

Kde se zpívaly koledy?

Koledy se zpívaly v čase vánočním v kostele, a to nejen vážné písně, nýbrž i žertovné koledy o darovnicích a darech, dále doma před betlémem, u stolu, za stavem, při svatoštěpánských besedách a hlavně je zpívali koledníci po celý Štědrý den až dlouho do noci. – Koledovat chodili chudáci, a to nejen děti, nýbrž i dospělí. S nimi se už ve statcích a zámožnějších rodinách počítalo, a pekly se pro ně kulaté kolednické koláče. – Je mi přímo smutno při pomyslení, že dnes mimo monotónní „Koleda, koleda, Štěpáne“, neslyšíme o vánocích skoro žádné jiné lidové koledy. A přece se jich jen v samotném Studenci zpívalo na padesát.

A jak jste sbíral koledy, pane řídící?

První krkonošskou koledu jsem slyšel v Jablonečku od paní Anny Hnykové, která pocházela z Vojtěšic. Snad ani nevěděla, že ji naslouchám, když si ji pobzukovala při nějaké ruční práci. Byla to originelní koleda s milostným námětem:

*Přišli jsme k vám na koladu, abyste nám dali dceru,
hopsa, hejsasa, tydlum tajdadá, abyste nám dali dceru.
Jestliže nám ji nedáte, však vy ji letos nevdáte,
hopsa, hejsasa, tydlum tajdadá, však vy ji letos nevdáte.*

Ptal jsem se, kde se ji naučila. „Naše babička ji zpívala, ale já ji už celou neumím“. Prosil jsem ji, aby vzpomněla ještě na jiné koledy a skutečně mi jich několik zazpívala. Časem jsem se dovídal o jiných zpěvácích a zpěvačkách, ale byli to skoro vždycky staří lidé, kteří mi koledy zpívali. Stařenky se obvykle vymlouvaly, že zpívat neumějí, ale to jsem již předem věděl, že jsou výborné zpěvačky. A paměť těch horských lidí! Pamatovali si koledy s dvaceti až třiceti slohami a jen málokdy se stalo, že zpěvák uvázl a musel vzpomínati, jak dál. To se spíše stávalo už „mladším“, například šedesátiletý hudebník pan Hladík ze Tříče znal koledu „Nastal nám den veselý“, ale paměť mu selhávala. Šel tedy na poradu ke své osmdesátileté matce do Jablonečku a referoval mi, že pracně sesmolili sedm sloh. Důkaz také, že byl nejvyšší čas k zachycení některé koledy. – Stávalo se mi také, že po nějakém čase přišel ke mně zpěvák, který mi předtím koledu zpíval a upozornil mne, že v té a té sloze se zmýlil, že to mělo být tak a tak. Tak poctiví byli ti staří horští zpěváci-písmáci.

A kdy jste zapsal nejvíce koled?

Většinu koled jsem zapsal v době vánoční. Chtěl jsem kdysi v létě na starém harmonikáři Krofovi, aby mi zazpíval nějakou koledu. „Kdepak tejdě; tejdě na nic nevzpomenu; až o vánocích, pak to přijde samo!“ A tak se horákům vybavovaly koledy až se stavbou betlémů, s pečením vánočních koláčů a s jedinečnou vánoční pohodou.

Která koleda je Vám nejdražší?

Velmi si vážím, že jsem mohl zapsati obsáhlou koledu, vlastně dramatickou scénu „Jesličkáři“, podle podání pana Františka Gottsteina z dolního Benecka. Vystupují v ní dva pastýři, anděl, čert a král. Krásné koledy z Benecka mi zpíval vzácný hudebník pan Be-

dřích Škoda. V posledních letech, když už o mně kdekdo věděl, že sbírám koledy, přicházeli ke mně do martinické školy o vánocích chudáci ze širokého okolí, že mi jdou zazpívat koledu. Ovšem byla to obyčejně ta nejznámější „Před vánoci jeden tejden, nebylo ani jeden den, by nebylo shánění a do města běhání!“ Ale když s důvěrou přicházeli, musel jsem ji, abych jich nezarmoutil, znovu a znovu vyslechnout, pochválit a odměnit. Je to tedy také má „nejdražší“ koleda.

Vydání „Krkonošských koled“ v Krbalově nakladatelství mělo, pokud vím, velký úspěch a jistě Vám pomáhá v další sběratelské práci.

Ano, „Krkonošské koledy“ setkaly se opravdu s velkým zájmem. Od horáků jsem pak dostával různé varianty uveřejněných koled, ba i některé nové. Velmi vděčen jsem panu řediteli J. E. Jankovcovi z Nové Paky za to, že mi posílá každý poznatek, který se týká krkonošských koled, se kterým se setkává při své sběratelské činnosti kramářských písní.

A co nám, pane řídící, povíte na zakončení, a co vzkážete tam „k nám“?

Jak vidíte, žiji se starou maminkou v rodných Rožďalovicích na pensi, ale nezahlím. Vždyť je všude tolik, tolik práce! Až budou vánoce, maminka si potichu zanotuje koledu, která se v Rožďalovicích zpívala v mém dětství a tu jsem na horách nikdy neslyšel:

1. *Horem, horem, horem, horem pode dvorem
najdem hospodáře seděti za stolem.*
2. *Pane hospodáři, kde máte svou paní,
by nám udělila té štědré kolady.*
3. *Té štědré kolady, růžičku od srdce,
která nám vykvetla února měsíce.*
4. *Dávej, dávej, dávej, jako jsi dávala,
by ses se svým manželem v nebi radovala.*

A pak zavzpomínáme na horské vánoce, na vánoční strom ve třídě, na děti i na jejich rodiče, na starého Krůfu a na stařenku Holcovou, kteří na Štědrý večer přišli a zazpívali – jediní z vesnice – starou horskou koledu. – A já zvlášť otevru duši vzpomínkám a vidím a slyším všechny, kdož mi zpívali staré horské koledy, posílám pozdrav všem žijícím a vzpomínám těch, kteří již navždy opustili horské chaloupky se stavem a věčnou lopotou a odpočívají na horských hřbitůvcích. Mé srdce je plné vděku těm krásným dobrým lidem, stařenkám i stařečkům, kteří mi jako odkaz potomkům svěřili písně svých předků.

Zapsal Josef V. Kučera, redaktor Besedy

Ze zvláštní přílohy Besedy „Český ráj a Podkrkonoší v zimě“ v prosinci 1941 (Druhý ročník Besedy v roce 1941 vyšel v 10. číslech, poslední 10. číslo vyšlo 1. června. Pak byl titul němci zakázán, ale vyšlo ještě pět příloh, poslední bylo výše uvedené, z kterého je rozhovor redaktora s panem řídícím Josefem Horákem. Článek je v Poslu zkrácený o popis Rožďalovic).

Jak vychovávat děti

pokračování
Miloslav Rychlovský

Dědičnost v životě a ve výchově

Německý učenec Leibnitz, současník Komen-ského, napsal na adresu mocných tehdejší doby: „Svěřte nám výchovu, a my změníme Evropu dřív než za sto let.“ Z těch slov vidíme, že Leibnitz jako mnoho jiných osvícených lidí toho století věřil ve všemohoucnost výchovy. Dětská duše přicházející na svět je prý jako nepopsaný papír. Život a povaha člověka záleží prý jedině na tom, co se na ten papír napíše, čili jaké se dostane dítěti výchovy. Dnešní doba, obohacená poznatky různých věd, je skromnější a méně optimistická. Dnes se ví, že duše novorozeně je papír již popsaný, v němž výchova může poopravit sotva nejhrubší chyby.

Je dáno slabomyslné dítě. Záměrnou výchovou lze sice sice jeho stav zlepšit, ale jedince vynikajícího z něho neudělá nikdo. Hluchoněmé dítě se velkým úsilím naučí vyslovovati slova a krátké věty, ale zpěvák nebo řečník z něho nikdy nebude. Co příroda pokazila, nemůže člověk jen tak lehko napravit. A tak dědičnost tvoří hranici, přes kterou výchova daleko nemůže.

Co jest dědičné? Víme, že lidé, kteří přišli o ruku nebo nohu a stali se pak otci, měli normální děti. Také ženy, jež si dávají naondulovati vlasy, nemají děti kudrnaté, nýbrž

s rovnými vlasy. Takové věci, můžeme říci povrchové, se nedědí.

Dědí se to, co určitým způsobem pozměňuje, t. j. zlepšuje nebo zhoršuje zárodečnou hmotu. Tak alkohol poškozuje celé tělo, a tudíž i orgány, které produkují zárodečné buňky, z nichž vzniká život. Podobně poškozuji tělesný organismus a tím i zárodečnou hmotu jedy pohlavních chorob a pak chemické jedy jako olovo, rtuť, fosfor a jiné. Lidé pracující v továrnách s těmito látkami ničí nejen své tělo, ale i zdraví svých příštích dětí. Všeobecně lze říci, že zhoubně působí na potomstvo vše, co oslabuje tělesný organismus rodičů: nedostatečná výživa, nezřízený život, pohlavní výstřednosti, příliš vysilující tělesná i duševní práce bez náležitého odpočinku, časté mateřství, zejména v bídných sociálních poměrech, špatné byty a podobně. Vzduch je v jistém smyslu také potrava. Jeho nedostatek je právě tak škodlivý jako nedostatek jídla. Děti z malých bytů ve velkém počtu zmírají, a pokud zůstanou, jsou náchylnější k nemocem, zejména tuberkulóze. Jsou menší, slabší, lehčí, než by na svůj věk měly být. Jejich mozek a smysly jsou tupější. Proto je z chudých vrstev největší procento nenadaných dětí, i když se v nich tu a tam vy-

skytne velmi nadané dítě.

Otázku, jaký má vliv alkohol na potomstvo, velmi pozorně zkoumali v mnohých zemích, nejvíce v Americe. Zjistilo se, že psi a morčata, kteří byli přikrmováni alkoholem, měli málo mládat, a ta se vylihla buď mrtvá, nebo zhynula brzy po narození. Jiný párek psů a morčat, krmený stravou bez alkoholu, měl mnoho a zdravých mládat. Podobné poruchy jsou u lidí. V Americe žila rodina, jejíž zakladatelkou byla hospodská alkoholička. Zemřela v 51 letech a stala se zakladatelkou rodu, který měl na 800 potomků, z nichž 700 bylo nejméně jednou trestáno, 70 odsouzeno k smrti, 342 byli pijáci, 127 prostitutek. Tato rodina stála americký stát a obce na 80 milionů korun.

Neblahé účinky na potomstvo mívá pokrevnost, t. j. manželství mezi příbuznými, ačkoliv i z těchto manželství může vzejít velmi zdatné potomstvo. Podmínkou je, aby oba rodiče byli zdraví. Víme však, že jsme každý zcela zdravý? Právě nauka o dědičnosti učí, že člověk má v sobě množství chorobných znaků potlačených, o kterých ani neví a které se mohou objevit teprve v příštím pokolení. Dnešní obyvatelstvo měst a okolí, žijící daleko od čistého vzduchu, je větší nebo menší měrou postiženo různými tělesnými nebo duševními poruchami, aniž by si jich leckdy bylo vědomo. V příbuzenstvu, i vzdálenějším, se vyskytují nejčastěji stejné chorobné znaky. Vstoupí-li takový příbuzný v manželství, pak tyto znaky, třeba utajené, vystoupí v potomstvu se zvětšenou silou, třeba jako těžká choroba nebo zrůdnost. Tak si lze vysvětlit, proč z příbuzenských manželství je 6 % hluchoněmých dětí, kdežto z jiných necelé 1%. Ze stejné příčiny jsou v příbuzenských manželstvích častější mrtvice, slabomyslnost, padoucnice, hysterie a jiné nervové a duševní

choroby, pak zrůdnosti jako zaječí pysk, srostlé prsty, trpasličí nebo obří růst. Tyto a podobné znaky jako výška postavy, barva vlasů, pleti, očí, tvar lebky, pihy, mateřské znamení, barvoslepost, holohlavost, ztučňelost a hubenost a mnohé jiné jsou dědičné. Nesmíme myslet na případy, kdy rodiče mají černé oči a děti modré. Dědičnost nejde vždy krok za krokem jako po schodech; někdy jeden i několik schodů přeskočí. Jistě bychom mohli ty dceřiny modré oči najít u dědečka, babičky nebo jiného příbuzného. Velmi důležité je, že se dědí jakost cévní a nervové soustavy. Na těchto činitelích především záleží délka života a tělesné a duševní zdraví. Jde o nemoc zvanou kornatění tepen, jež je příčinou mrtvice nebo infarktu.

Dětská duše je tedy papír již popsany. Základy dobra i zla jsou už při zrození do člověka položeny, ne však do každého ve stejné míře. A tak máme lidi, kteří prošli na světě vším špatným a nezkazili se. U nich byla taková převaha vrozených dobrých vlivů, že jich ani největší zlo nepřemohlo. Můžeme lidově říci, že se narodili na šťastné planetě. Jiné děti vzdorují i nejlepší výchově. Každá dobrá snaha se od nich odráží jako hrách od zdi. Rostou pro kriminál nebo šibenici. Převaha zločineckých sklonů je u nich taková, že se ani nejlepšímu vedení nepodaří je zachránit. Jsou však též případy, že vlivy dobra i zla jsou přibližně v rovnováze. V takovém dítěti bývá zločinec i genius oddělen tenkou stěnou a tu lze dát za pravdu slovům Leibnizových: „Bůh ti svěřil surovinu-dítě. Pečuješ-li o ni, dostaneš téměř Boha, zanedbáš-li ji, obdržíš bestii.“

pokračování

Krkonoše a turistika

Jindřich Ambrož

I.

Turistika v Krkonoších má různé příčiny, účele a cíle. Nejsou jen turisté, kteří dojíždějí do hor za zábavou a zpestřují si všední život. Mnozí cestováním obohacují své životní vědomosti a poznatky, popřípadě studují krajinu a přírodu k vědeckým pracím. Velmi mnoho je těch, kteří jezdí na letní a zimní pobyt v horách, aby změnou podnebí, okolí, vzduchu a hlavně mírnou turistikou zotavili se po vysilující duševní práci, anebo aby podle lékařské rady usídlili se v různých polohách hor a zde pobytem a pohybem v čistém vzduchu přímo se léčili při nemocech, nebo aby jako rekonvalescenti léčbu dokončili. Také část zdravých turistů volí si ubytováním na jednom místě vhodný opěrný bod a koná pak vycházky na všechny strany. Hory také skýtají malířům vděčně vítané náměty k tvorbě krásných obrazů a fotografům k snímkům pěkných partií.

Necestuje se jenom pěšky a drahou. Turista dojede do hor, třeba i do vyšších poloh autobusy, auty a třeba i saněmi tažených koňmi. V zimě, kdy pro velké množství sněhu bývají hory nepřístupné, používá se

k turistice i lyži, které při novodobém rozvoji lyžařského sportu zpřístupnily Krkonoše dokonale i při vysoké vrstvě nového sněhu.

Krkonoše jsou pro turistiku velmi vhodné, protože mají velké množství upravených a dobře značených turistických cest a značnou možnost ubytovací. Svou malebností přírodních krás, bohatstvím lesů, svým čistým radioaktivním vzduchem a pestrostí horské flory, dálkovými výhledy, v zimě pak hojností sněhu, poskytují každému z vyjmenovaných skupin lidí velmi vhodnou příležitost k dosažení vytčených cílů. Pro tyto přednosti byly Krkonoše odedávna vyhledávány a dávána jim přednost před jinými středoevropskými horami. Ovšem za dřívějších dob nebyly poměry komunikační takové, aby umožňovaly turistický ruch na Krkonoších v tom rozsahu, jaký se vyvíjí a zvětšuje v přítomnosti kultury, vzdělaností a potřebou lidstva. Dříve se málo cestovalo na hory a rozmach turistiky dán byl rozvojem komunikačních prostředků, možností ubytování, stravování a určitého pohodlí.

Krkonoše byly navštěvovány již od 16. století i dříve. Když ještě nebylo železnic, trpělo cestování velkou ztrátou času. Nedostatek vhodných turistických cest a ubytování v horách, jakož i předsudky, ba pověry bránily návštěvě horstva dnes tolik vyhledávaného. Vždyť téměř až do let osmdesátých devatenáctého století nebylo v Krkonoších řádných turistických cest. Chodilo se po stezkách vyšlapaných místním obyvatelstvem, lesem přes kořeny stromů, přes balvany, ve výšinách klečí a přes rašelinové močály. Mnohá krásná údolí nebyla přístupná pro nedostatek cest, neboť husté křoví a vysoké kapradí, jakož i trávou zakryté balvany, dřeva a vyvrácené stromoví v pralese znemožňovaly přístup tam, kam dnes vedou písčité a pěkně upravené turistické cesty. Nebylo ve vyšší poloze ani hostinských podniků, kromě několika skromných, pořádku obývaných bud, v nichž se spalo na seně. Ostré horské seno zalézalo do šatů a prádla,

takže doporučováno bylo, aby si cestující nosili s sebou kůže k pokrytí sena. Teprve v posledních desetiletích devatenáctého století vznikaly z bud hostince, zařízení k ubytování ve zvláštních místnostech i ke stravování. Roku 1803 jen Luční, Hamplova, Staroslezská a Dvorská bouda nad Rokytnicí byly zařízení pro pohoštění cestujících a pro přenocování na lučním seně v obytné místnosti, zpravidla však na půdě. Tyto poměry se lepšily jen velmi zvolna, a proto turistika v Krkonoších vzrůstala se jen postupně, hlavně po roce 1880, kdy zřizovány byly turistické cesty. První řádnou cestou označiti dlužno panskou lesní cestu, vystavěnou v letech 1876–1879 k lesnické exkursi na panství harrachovském, a to z Rezků přes Dvorské boudy, Studenou, Čertovu horu a Janovu pilu do Nového Světa a údolím Mumlavy k vodozávodu Pančice, k Labské boudě a Labským dolem do Bedřichova-Špindlerova Mlýna.

V nejstarší době cestovalo se na hory ve skupinách několika lidí. Jezdilo se koňmo za průvodu placených a hor znalých lidí. Výprava byla ozbrojena a o takové cestě se mnoho vyprávělo. Též na nosítkách dopravováni byli na hřebeny lidé, zejména dámy. Nejvíce lákala svou výškou Sněžka, kdež stojí od roku 1681 kaple sv. Vavřince. K ní chodívala procesí pětkrát, později třikrát ročně. Sněžka bývala od pradávna navštěvována, neboť za těch dob sotva by se kdo pochlubil, že byl na Krkonoších a na Sněžku nevystoupil.

Začátkem devatenáctého století i v pozdějších letech i v údolních obcích jako třeba ve Špindlerově Mlýně nebylo hostinského ubytování. Píše se o bedřichovské myslivně, doporučované cizincům. Rovněž tyto obce nabývají pro cestování významu většího teprve po letech šedesátých. Zase však kolem roku 1880 lze klásti mezník vzrůstající se turistice, která od té doby na Krkonoších stále více pronikala a rostla, zejména počátkem dvacátého století. Před světovou válkou bylo tu již velice rušno.

Světová válka přerušila turistiku na Krkonoších velmi citelně. V době jejího trvání zely hory prázdnotou. Avšak za to po převratu se poměry náhle a velice změnily. Zdá se, že válka naučila lidi cestovati. Byl to též rozvoj automobilismu, jenž tolik přispěl turistickému ruchu na Krkonoších. Autobusy na stanicích dráhy, která zavedením zvláštních lyžařských vlaků umožňuje čilou návštěvu hor, usnadňují příliv turistů znamenitě. Danými poměry vzpružil se i stavební ruch turistických objektů ku podivu rychle. Návštěva hor v posledních letech je překvapující a rozvoj lyžařství ji zdvojnásobuje, neboť lyže způsobily, že do hor se jezdí i v zimě, kdy před nedávnými lety

sotva kdo z kraje se na Krkonoše odvážil.

Na Krkonoších vybudovány byly rozsáhlé hostinské podniky a v horských údolích přeměnily se dříve chudé obce v letní a zimní sídla i s přepychovými hotely. Cizinecký ruch přinesl obyvatelstvu znamenitý příjem. Hospodářský význam toho je zřejmý nejen pro hory, ale i pro předhoří. Zase naopak hory svou dnešní přístupností skýtají turistům a hostům vůbec mnoho dobra, příjemných i užitečných chvil, požitků, zábavy a zotavení.

Pro ctitele přírody mají Krkonoše zvláštní přitažlivost svou velkolepou scenerií, rozmanitostí útvarů, nálad, hojnou vegetací a vzácnou květenou. Uzavírají v sobě nevšední a neocenitelné krásy v létě i v zimě. Čarokrásná jsou údolí, divoké rokle, květnaté stráně s bystřinami závodí o obdiv s rozsáhlými, tichými hvozdy, v nichž se tak volně dýše. Vysoké hřebeny, porostlé plazivou klečí, skýtají uchvacující pohledy do dálek. Čarovné útvary zasněžených prahor, neobyčejně fantastické vzezření groteskních sněhuláků uvádí nás vždy v nekonečný úžas. Ve vhodném čase i v zimě jsou Krkonoše přístupny nejen lyžařům, nýbrž i pěším turistům. Nespočetné jsou zjevy i divy říše Krakonošovy.

Je nemožno v krátkém článku vystihnouti třeba jen jádro turistického významu Krkonoš. Bylo by možno o nich napsati mnoho. Obsáhlá, ponejvíce německá literatura od dávných dob svědčí o tom, že Krkonoše uzavírají v sobě nevyčerpatelné zajímavosti pro turistu všech v úvodu článku označených skupin.

příště dokončení

Z článku v Pamětním sborníku Hraničářského praporu 2 v Trutnově z roku 1931.

KRAKONOŠOVO HOSPOCKÝ PUTOVÁNÍ

Zuzka Strnádková

Sem tam se někdy potrefilo, že se Krakonošoj v tý horský samotě událo smutno, a tak si řek, že kookne, co novýho u lidu pod horama. Vona tá sojka mu čistě nic novýho nepři- nesla, tak se sebral, že si tý novoty vokookne sám. A toť se ví, nejspíš se čloujek něčeho domákne v hospodě.

Ujeděl, že nejlepčí kořauka je ve Štěpancích u Honcu, tak šel nejdřiu tam. Ale zrouna ten den měli zauřený. „No co, Pod hrad to neni daleko, taky dobrá hospoda, pujdu teda tam“, řek si Krakonoš a už mazal kopcem dólu jako nic. „Ale snad jakoby ho chtěl nákej čerch- mant pozlobit, bylo tam jako po vymření. Tři muzikanti selli ke stolu, ale nehrali. A že dyš jim umřel kamarád, budou deržet smutek! Hospockej seděl s níma a ani se neměl k tomu, aby natočil pívó! Takovylle hospody se Krakonošoj ani drobek nelibily. Tolle že sou mista, kde si má čloujek vodeušeho vodpočnout? Kde má bejt veselej? „Tejdě toho mam tak akorát dost“, řek si! „Dyš už sem tady, podvám se eště k hrabačouský Jammaře. Tam to bude jistotně lepčí. Dám si pořánný štampelle, popoudám se sousedama, krapet se zasmějem a bude to dobrý.“

Předál se čarováním na krajánka a hned šel dounitř. Jenže. Jako s uděláním, tady to bylo zrouna jako Pod hradem. Nachlup stejný! Hospockej, kerej byl dycky čemesnej, zrouna

nneska jako dyby měl dřevenný nohy. Než jennomu dones píviště, moch vodespat kolik veršu a dyš ho přecjen přines, nemělo žánnou pěnu, vypadalo jako křtěný a nebo že ho točil minulej tejden. Tejdě už se Krakonoš zlobil! Čertlipak se to s těma linma děje? To je zrouna škandál! Pívo ani nedopil, zaplatil a šel pryč oupelně rozlobenej! Tepervá venku dal průchod zlosti! Zamával kouzelnou holej, zablejsklo se hned třikrát za sebou a zabouřily takový tři hromy, že se celá Jammara voklepala v samejch základech! Konečně se mu drobek ulevilo! Ušichni, co byli v hospodě, vylítli ven a jen koukali, votkat se takovej rampel přihnal. Nebe čistý, bez mráčku, víter taky žánnej. Nikde nic, ani žánná škoda. Tak šli nazpátek.

Tý rány jakoby ušecky probudily. Šenkýř nabral druhej dech. Najennou byl čipernej, lítal vod jennoho k druhýmu, ale Krakonoš už se tam neurátil! Domu se mu ale zrouna nechtělo, tak se rozhod jit eště do jenny hospody. „K Ježkom ale nepujdu, tam to bude jako ušude. Ale k Bubenikom se kouknu. Tam to bylo dycky dobrý. Tak uvidim, jesli to bude takový, jak si pamatuju.“

Na nic nečekal a šup. Než by kdo řek „švec“, byl před hospodou. Jako krajánek vostat nechtěl, tak se udál pocesnym. Vodeuřel dveře, merk vokem sem tam a hned viděl. Je to dobrý. Sousedí seděli u piva, někery měli před sebou i šampelle honcouky a jiný měli v ruce čertovy vobrázky a hrali mariáš. Bylo tam veselo a to se Krakonošoj tůze libilo. Bodejt né po takovym nepodařenym vejletě!

Sotva dosed, už měl před sebou pívo i šampellika, ani nestačil říc. Po chvíli ho sousedí uzali mezi sebe. Dyť to je pocesnej a třá zvíme něco ze sjeta! Poudalo se vo ušem možnym. Co doma, co děti a žencký, vo hospodaření i vo tom, co se kde šustlo. Něco bylo veselý, něco míň a někery měli starosti až nad hlavu. Toť se ví. Krakonoš hlauně poslouchal. Sem tam něco řek, aby se neřeklo, sem tam drobek poradil a ušem se tam dobře sedělo. Ale ušeho do času. Po náký chvíli koukli na hodiny a že je akorát čas jit domu. Taky pocesnej se zved. Zaplatil, pozdravil a byl pryč!

A předstaute si. Dyš merklouský přišli domu, našli v kapce nejen co utratili, ale krapet něco naverch. Hned je napallo, že ten pocesnej musel bejt jistojstě Krakonoš a každej mu v duchu tůze děkoval. Ujeděli, že je slyší, třá u nich zrouna nestál. Tim se jim vodvděčil za pěkný posedění. Z Merklova letěl rounou domu oupelně spokojenej. Dyť konec dobrej, ušECKO dobrý!

Zakletá krása nitra kamenů

ODHALENÁ PRACÍ JAROSLAVA F. Z DOLNÍCH ŠTĚPANIC

MELAFYR S KŘEMENEM METAMORFOVANÝ (PŘETAVENÝ)

naleziště: CZ Stará Paka

tvrdost: 4,5–6 (Mohse)

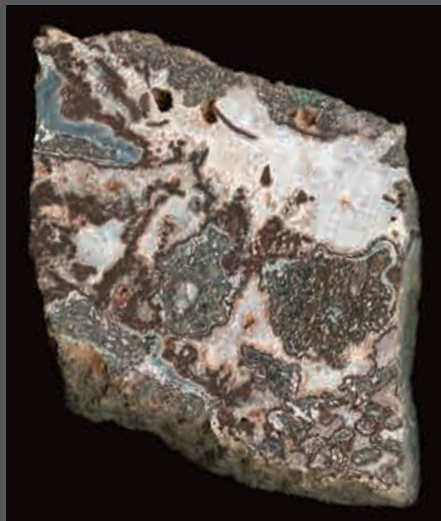
barva: hnědá s křemenem

velikost: 50 × 50 mm

použití: po zpracování na štěrky

Tento minerál je z lomu Stará Paka, kde za minulého režimu byly postaveny obrovské zásobníky na štěrky, které jsou k spatření ze silnice v Karlově. Jelikož nebyl proveden průzkum, který by odhalil, že se drtě na vzduchu časem rozpadávají. Dnes je lom Rudá Hvězda uzavřen a těžba je zastavena.

výroba: řezání, broušení, leštění, JF

CHALCEDON S ACHÁTOVOU KRESBOU

naleziště: Maroko

tvrdost: 6,5–7 (Mohse)

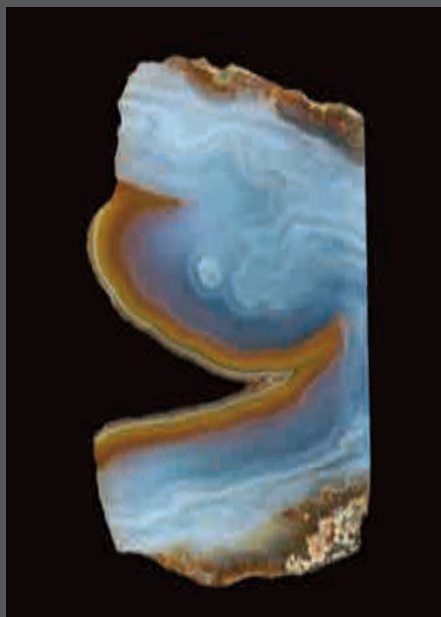
barva: mléčně šedá s hnědým okrajem

velikost: 65 × 34 mm

použití: šperkařství

užití: předává pocit dobré vůle, uvádí mysl, tělo, city i duši do vzájemné harmonie a pohody

výroba: řezání, broušení, leštění, JF

V JILEMNICI A V OKOLNÍCH OBCÍCH

OBEC	POČET SKUPINEK	VÝNOS
Benecko	4	14 741,-
Harrachov	3	10 750,-
Horní Branná	7	15 009,-
Jablonec n/J.	7	7 645,-
Jestřabí	1	1 766,-
Jilemnice	21	88 656,-
Košťálov-Kundratice	2	6 096,-
Košťálov	1	2 275,-
Libštát	1	10 874,-
Mříčná	2	13 530,-
Peřimov	2	4 817,-
Poniklá	9	10 922,-
Rokytnice n/J.	5	7 859,-
Víchová n/J.	3	16 807,-
CELKOVÝ VÝNOS	68	211 747,-

Tříkrálová sbírka nekončí, až do 30. dubna 2021 je možné přispět přímo do Jilemnice přes online kasičku
<https://www.trikralovasbirka.cz/>
variabilní symbol: 77705029

Všem velmi děkujeme za podporu.